

DE

DELAVSKA ENOTNOST

14. FEBRUARJA 1970 — ŠT. 6 — L. XXVIII

SLOVENSKI SINDIKATI O UVELJAVLJANJU UKREPOV ZA ODPRAVO NELIKVIDNOSTI

Uradno sporočilo s seje predsedstva Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Ljubljana, 9. februarja 1970. leta

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je na seji 9. februarja 1970 ocenilo položaj v zvezi z uveljavljanjem ukrepov za odpravo nelikvidnosti in v tem okviru razpravljalo tudi o težavah, v katerih so se znašle posamezne delovne organizacije.

V razpravi o nastalem položaju je predsedstvo ugotovilo, da so dobili sprejeti ukrepi za ublažitev nelikvidnosti podporo sindikalnih organizacij in njihovih organov in da so že dali prve pozitivne rezultate. Sprejete ukrepe v sindikatih razumemo kot reformne, čeprav smo že pred sprejetjem ugotavljali, da bo doslednost pri njihovem uresničevanju nujno pripeljala do močnejših zaostritev v nekaterih delovnih organizacijah. Položaj v nekaterih delovnih organizacijah kaže, da bi bila bolj ustrezna postopnost v uresničevanju teh ukrepov, za kar smo se v sindikatih pred njihovim sprejetjem tudi zavzemali. Naši predlogi za postopnost sicer niso bili uzakonjeni, kar pa v ničemer ne zmanjšuje naše odgovornosti za uresničevanje ukrepov in naših obveznosti pri reševanju nastalih težav v delovnih organizacijah. Prav zaradi tega so se vodstva sin-

dikatov skupaj z gospodarsko zbornico, izvršnim svetom, občinskimi skupščinami in z drugimi dejavniki lotila reševanja problemov, ki jih povzročata nelikvidnost — razumljivo ob podpori uresničevanju sprejetih ukrepov.

Predsedstvo ugotavlja, da se je že velika večina delovnih organizacij zavzela za reševanje notranjih problemov, ker je le-to realna perspektiva vsake delovne organizacije. Izvajanje ukrepov za ublažitev nelikvidnosti pa je v nekaterih delovnih organizacijah odkrilo tudi globlje probleme v gospodarstvu, ki so tako objektivnega kakor tudi subjektivnega značaja. Uresničevanje sprejetih ukrepov bo zaradi tega v nekaterih delovnih organizacijah pospešilo procese modernizacije in izboljšanje njihove poslovne ter razvojne politike.

Glede na to, da je dobršen del nelikvidnosti posledica nepokritih obveznosti družbeno-političnih skupnosti, predvsem pa federacije, se predsedstvo odločno zavzema, da morajo le-te čimprej pokriti svoje obveznosti.

Eden izmed pomembnih vzrokov za nelikvidnost so delovne organizacije, ki poslujejo

(Nadaljevanje na 4. strani)

ZAVAROVALNICA SAVA

Centrala: LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 19/1
Poslovne enote: CELJE, ČAKOVEC, JESENICE, KOPER, KRANJ, KRŠKO, MARIBOR, MENGES, MURSKA SOBOTA, NOVA GORICA, NOVO MESTO, POSTOJNA, TRBOVLJE in LJUBLJANA s poslovalnicama Zagreb in Rijeka

V petek, 6. februarja so se sestali v Festivalni dvorani v Ljubljani delegati mestne Zveze sindikatov na II. rednem običnem zboru. Zboru ljubljanskih sindikatov sta prisostvovala predsednik Sveta ZSJ DUSAN PETROVIČ — SANE in predsednik slovenskih sindikatov TONE KROPUSEK, oba pa sta posegla tudi v razpravo. Med gosti običnega zbora ljubljanskih sindikatov so bili tudi tajnik RS ZSS JOŽE MAROLT, predsedniki republiških odborov posebnih sindikatov ter predstavniki občinskih sindikalnih svetov iz Beograda, Novega Sada, Zagreba, Pristine, Reke in drugi. Po občini razpravi, v njej so sodelovali delegati Janez Komočar, Eva Naglič, Maks Hafner, Marjana Logorec, Peter Toš, Milan Gerželi, Franc Jevnikar, Tone Frantar, Franc Horjak, Janko Velikonja, Metka Skubic, Julka Zibert, Mile Rakovič, Franc Sladič, Zvone Zagar, Božidar Ravnikar, Andrej Prah in Drago Arh, je občini zbor sprejel programsko osnovo za delovanje ljubljanske mestne zveze sindikatov, kot je nakazal v svojem uvodnem referatu Rudi Bregar in kasnejša razprava na zboru. Občni zbor je izvolil tudi 42 članov mestnega sindikalnega sveta, za predsednika MSS Ljubljana pa je bil vnovič izvoljen RUDI BREGAR, za podpredsednika FRANC SLADIČ in za tajnika JANKO VRHUNČ.

SEJA PREDSEDSTVA RS ZSS:

Najpomembnejša je socialna varnost delovnega človeka

Pripravljen je osnutek programa političnih nalog slovenskih sindikatov za leto 1970 ● Sprejeta so stališča do problemov v zvezi z ukrepi za odpravljanje nelikvidnosti v gospodarstvu ● Služba pravne pomoči pri RS ZSS se mora še bolj integrirati z delom sindikatov ● Prihodnji plenum vodstva slovenskih sindikatov bo predvidoma ob koncu tega meseca

Dnevni red seje predsedstva RS ZSS — bila je 9. februarja, vodil pa jo je predsednik RS ZSS Tone Kropusek — je bil, kot po navadi, zelo obširen. Obsegal je informacijo o delovanju ukrepov glede omiljevanja nelikvidnosti, razpravo o osnutku

programa političnih nalog slovenskih sindikatov v letu 1970 in razpravo o delu službe pravne pomoči pri RS ZSS. Mimo tega je predsedstvo sklepalo še o soustanoviteljstvu Centra za družbeno-politično izobraževanje pri visoki šoli za sociologijo, politične vede in novinarstvo in o sklicu plenarne seje vodstva

slovenskih sindikatov; odločilo je, da bo plenum RS ZSS ob koncu tega meseca.

Razprava o splošnem položaju, še posebej pa o položaju posameznih delovnih organizacij v zvezi z uveljavljanjem nekaterih ukrepov za odpravo nelik-

(Nadaljevanje na 4. strani)

RAZGOVOR S TAJNIKOM REPUBLIŠKEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI SLOVENIJE SLAVKOM GRČARJEM

Verižna reakcija anomalij?

Edino delo in rezultati dela so merilo za družbeno ekonomski položaj slehernega delavca v naši družbi

Minuli teden je predsedstvo RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije ponovno razpravljalo o določanju osebnih dohodkov nekaterih funkcionarjev v predstavniških telesih, državnih upravi in pravosodju po tako imenovanem količinskem sistemu. Za boljše razumevanje, zakaj se je sindikat družbenih dejavnosti, pa tudi mi v našem časniku, ponovno lotil tega vprašanja, moram poseči v leto 1968. Takrat je bil namreč uveden količinski sistem nagrajevanja za republiške funkcionarje in za tem so postopoma sprejeli ta sistem nagrajevanja posameznih funkcionarjev tudi v mnogih občinskih organih in organizacijah. Republiška skupščina in občinske skupščine so namreč o tem izdale posebne odloke in tako odmerile osebne dohodke ne glede na kvaliteto in kvantiteto opravljenega dela.

Sindikata delavcev družbenih dejavnosti nikoli ni bil in tudi sedaj ni proti sistemu količnikov, če so le-ti merilo za DRUŽBENO VREDNOTE. NJE posameznih vrst dela. Odločno pa odklanja in bo tudi vnaprej odklanjal sistem, na katerega osnovi bi s količniki določali osebni dohodek posameznikom in grupacijam, neodvisno od delovne uspešnosti posameznega delavca. Sindikat vztraja, naj bi količnike uporabili le kot merilo za odmerjanje sredstev organom, le-ti pa naj bi po svojih objektivno in strokovno izdelanih merilih, ki jih bodo sprejeli po samoupravnih potih in zapisali v svoje pravilnike, delili osebni dohodek na osnovi rezultatov dela. Na vprašanje o tej problematiki odgovarja SLAVKO GRČAR, tajnik RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti.

(Nadaljevanje na 5. strani)

POLLJUVEN

je edinstven geriatrik — sredstvo za ohranitev svežine.

Nesporno dokazan je njegov učinek na možgane in živce, na srce, na krvni obtok in prebavo.

Spominske plakete in diplome za dolgoletne sindikalne delavce

STRAN 4

Odsev vsebine samouprave

STRAN 6

RINO SIMONETI:

Rak na žiro računih

STRAN 7

BREZ BESED

ali ilustracijo k misli iz nekega referata: ... »Neposredni proizvajalec čedalje bolj odloča o svojem materialnem in družbenem položaju...«

REZERVIRANI STOLPEC

Inž. JURIJ
DETIČEK

generalni direktor kemične industrije Helios;

● Zaupajte nam, kako ocenjujete poslovne in druge rezultate minulega leta, ki ga je vaša delovna skupnost zaključila še kot »Združena kemična industrija Domžale«.

Ne zamerite mi, če bom najprej opisal pogoje, v katerih posluje industrija premaznih sredstev, in kamor sodi tudi HELIOS, ter če bom šele potem poskušal oceniti tudi naše lanske rezultate.

Za panogo, o kateri govorim, je na primer značilno to, da njene zmogljivosti presegajo potrebe domačega trga, da za velik del njenih proizvodov velja režim kontroliranja cen in da mora ta industrija uvažati precej surovin, ki pa niso podvržene samo ostrim restriktivnim ukrepom, ampak tudi visokim carinskim in drugim davkom. Z druge strani proizvodi industrije premaznih sredstev na trgu tekmujejo tudi z uvoženimi izdelki, ne da bi na primer pri uvozu končnih izdelkov veljale kakršnekoli restrikcije. Če pa proizvajalci premaznih sredstev izvažamo naše izdelke, sedanji način izvozne stimulacije še zdaleč ne pokriva davkov, ki jih plačujemo ob uvozu potrebnih reprodukcijskih materialov.

Če upoštevam navedena in še nekatera druga dejstva, obenem pa tudi vpliv nelikvidnosti, ni prav nič čudno, da se akumulativnost podjetij naše stroke slabša. Če smo se temu v naši delovni organizaciji v minulem poslovnem letu še uspeli izogniti, je vzrok predvsem v tem, da se že čutijo posledice dejstva, da je HELIOS na široko odprl vrata novim strokovnim sodelavcem.

Vem, da bi radi zvedeli tudi nekaj števil! Torej takole: čeprav v tem trenutku nimam pri roki popolnih bilančnih podatkov, lahko na osnovi dosežkov v devetih mesecih lanskega leta in dinamike zadnjega četrletja napovem, da smo ob 4 odstotke manjšem številu zaposlenih za 24 odstotkov presegle realizacijo v letu 1968. Pri tem so se poprečni osebni dohodki dvignili za kakih 30 odstotkov. Približno enake odstotke preseganja rezultatov leta 1968 pa v lanskem poslovnem letu kažejo tudi drugi indikatorji gospodarjenja.

Mejnik v zgodovini delavskega gibanja

Železničarji se pripravljajo na praznovanje 50-letnice stavke in krvavih dogodkov na Zaloški cesti v Ljubljani

Pred dnevi se je v Ljubljani sestel pododbor za dejavnost železnice pri republiškem odboru sindikata delavcev prometa in zvez. V najvažnejši točki dnevnega reda so razpravljali o pripravah na praznovanje letošnjega dneva železničarjev — 15. aprila letos — ko bo minilo že petdeset let od znane železničarske stavke in krvavih dogodkov na Zaloški cesti v Ljubljani.

Čeprav so tedanje oblasti stavko v krvi zadušile, železničarji v boju za svoje pravice niso bili osamljeni. Moralno in materialno jih je takrat podprl delavski razred v najširšem pomenu besede. Tudi zaradi tega slovenski železničarji sodijo, da bi letošnje praznovanje njihovega praznika moralo dobiti širši obseg, saj gre za jubilej enega temeljnih mejnikov v novejši zgodovini slovenskega delavskega gibanja. S svoje strani bodo železničarji k temu pripomogli tako, da bodo pripravili centralno proslavo ob dnevu železničarjev — 15. aprila — in več kulturnih, športnih ter drugih prireditev. Vsekakor zelo zanimiva bo tudi razstava o razvoju delavskega gibanja na železnici v zadnjih petdesetih letih.

—mG

OB DRUGEM OBČNEM ZBORU MARIBORSKIH SINDIKATOV

V ospredju naj bo položaj delovnega človeka

Izčrpen delovni pogovor mariborskih sindikatov, ki jih je zastopalo 141 delegatov ● Med mnogimi gosti občinskih, republiških in zveznih organov so bili: predsednik RS ZSS Tone Kropušek, sekretar sveta ZSJ Marjan Rožič in Mitja Švab, predsednik komisije za samoupravljanje pri RS ZSS ● Štirinajst zaslužnih sindikalnih delavcev je ob zaključku zbora prejelo spominske plakete in diplome Zveze sindikatov Jugoslavije

»Vsa družbeno-ekonomska gibanja, ves napredek, vsa naša hotenja na tem področju moramo sindikati ocenjevati in graditi na položaju človeka.« Ta misel Toneta Kropuške, predsednika republiških sindikatov, izrečena v razpravi na nedavnem občnem zboru ObSS v Mariboru, je v celoti prevevala občni zbor — tako uvodni referat dosedanjega in tudi vnovič izvoljenega predsednika mariborskega ObSS Slavka Ožbolta kot tudi razpravo dvajsetih delegatov.

Tri temeljna vprašanja so jim služila pri ocenjevanju položaja delovnega človeka: razvoj samoupravnih odnosov, integracijska gibanja in vloga ter naloge sindikata v sedanjem času.

Če so nas doslej zelo zaposlovala nekatera organizacijska in sistemska vprašanja v samoupravi, potlej velja zdaj vso pozornost posvetiti razčiščenju nekaterih protislovij, ki so očitno v nasprotju z nadaljnjim razvojem samoupravljanja in samoupravnih odnosov, kot jih opredeljujejo ustavni amandmaji, ampak nekatera protislovja v izvajanju družbene in gospodarske reforme. V tem smislu so na občnem zboru govorili Slavko Ožbolt, predsednik ObSS, dr. France Jure iz zdravstvenega doma, Ivo Sisinger iz cestnega podjetja, Miran Potrč, sekretar občinske konference ZKS, in Marjan Rožič, sekretar sveta ZSJ.

Če pravimo, so poudarili na občnem zboru, da mora v samoupravnem sistemu biti delavec resnični gospodar svojega dela, potlej mu je potrebno dati več in boljše možnosti za to, ne pa mu samoupravo z različnimi potezami ali celo z namernimi dvomi v njegovo sposobnost odtujevati in si jo prilastiti v ozkih skupinah ter odmerjati razsežnosti, kot ustrezajo manjšini somišljenikov. Teh odnosov ne more urediti le sveženj predpisov v statutu in v drugih samoupravnih aktih, naštevajoč formalnih pristojnosti tega ali drugega samoupravnega organa. Samoupravljanje ni le sveženj norm, ampak je življenje, medsebojni odnosi v ožjem in širšem pomenu besede. Za tako vsebino samouprave pa je potrebno ustvariti pogoje. Med drugim so ob tem v Mariboru poudarili javnost dela na področju samouprave. Pri tem niso mislili le na javnost dela samoupravnih organov, ampak na možnosti, kako zagotoviti večjemu številu članov delovne skupnosti sodelovanje pri razreševanju skupnih problemov delovne organizacije. Oblikovanje samoupravnih odločitev in glasovanja na samoupravnih organih je namreč le ena faza dela samouprave. Drugi od bistvenih pogojev dela samouprave pa je dobra obveščeno kolektiva, vendar ne le

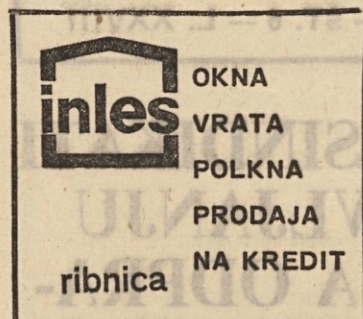
o dejstvih na katera ni več mogoče vplivati, ampak o vprašanjih, ki jih je potrebno složno rešiti v samoupravni skupnosti. Taka samoupravna praksa bi zagotovila boljše delo samoupravnih organov, njihovi sklepi o poslovni politiki in podjetju pa ne bi bili le sad volje manjšega števila članov samoupravnih organov, ampak velike večine kolektiva.

VZROKI SO SUBJEKTIVNI

»V zaostrenih razmerah gospodarjenja, še posebno z uveljavljanjem gospodarske reforme je potrebno upoštevati nujnost integracijskih procesov v našem gospodarstvu, saj je to pogoj za boljše in učinkovitejše poslovanje. Zato ne bi bilo potrebno posebej utemeljevati potreb po tesnejšem proizvodnem, poslovnem in finančnem povezovanju.« Mimo te splošne ugotovitve je Slavko Ožbolt zelo podrobno spregovoril o pogojih za integracijske procese v posameznih panogah na mariborskem področju in tudi o vzrokih, zakaj v Mariboru razen nekaj izjem na tem področju zaostajajo. »Vzroke za to,« je dejal »je treba pogosto iskati v premalo usposobljenih strokovnih kadrih. Večkrat so subjektivne ocene posameznih struktur preprečile tudi še tako načelne razprave o integracijah. Pasiven odnos mnogih delovnih organizacij v integracijskih procesih je privedel ne le do relativno manj ugodnega razvoja gospodarstva na mariborskem območju, ampak tudi do slabljenja startnih pozicij, ki omogočajo aktivnejše posege v integracijska gibanja. Zato je vedno več primerov, da imajo naše delovne organizacije podrejeno vlogo pri integracijskih procesih.«

V razpravi so o tem vprašanju predvsem govorili dr. France Jure iz zdravstvenega doma, Stanko Kos in Otmar Grager iz Agrokombinata. Stanko Kos še posebno pa Otmar Grager sta na primeru kmetijstva prikazala negativne posledice slabe povezave med kmetijstvom, živilsko industrijo in trgovino na materialni in družbeni položaj člo-

veka, na življenjske razmere delavcev v teh panogah in na splošno šibkejšo poslovno moč in preskromen poslovni razvoj teh panog na mariborskem področju. Stanko Kos je ponazoril ta položaj na primeru ene izmed delovnih enot, ki izkazuje sicer pozitivno bilanco, vendar vselej na račun nizkih

osebni dohodkov. Ti so za dve tretjini delavcev nižji od 600 N dinarjev. Zato je predlagal občnemu zboru, da sprejme sklep o spodnji meji osebnih dohodkov, ki naj znaša 600 N dinarjev. To zahtevo je občni zbor mariborskih sindikatov tudi potrdil.

Z vidika družbeno-ekonomskega položaja delovnega človeka je zato potrebno spodbuditi modernizacijo poslovanja, ki naj bo sredstvo za doseganje boljše življenjske ravni delavcev. In kako je trenutno na tem področju? Otmar Grager je jedrnat odgovoril:

»Dejstvo je, da so kmetijstvo, živilska industrija in trgovina silno dezintegrirane, in neenotne, dejstvo pa je tudi to, da ustvarja ta gospodarska skupacija milijardo N dinarjev bruto produkta, kar pomeni skupaj velikiški kapital, ki lahko vzbuja pozornost in spoštovanje tudi v bankah. In zakaj tega kapitala ni mogoče drugače, bolj rentabilno usmerjati? V pretežni večini so vzroki subjektivni, v glavnem gre za nesposobnost vodilnih kadrov.«

ČLOVEK V RAZVOJNEM PROGRAMU

Devet razpravljavcev je na občnem zboru posvetilo svojo razpravo vlogi in nalogam sin-

dikatov pri razreševanju problemov, ki so povezani s počutjem in položajem delovnih ljudi. O tem so razpravljali Stanko Ožbolt, Bruno Ravnikar iz »Svile,« Alojz Zver iz »Konstruktorja,« dr. Samo Modic iz zavoda za zdravstveno varstvo, ing. Franc Vajngerl iz gozdne gospodarstva, Nada Kovač iz »Povrtnine,« Marjan Rožič, tovariš Desničar iz Nigrada in Tone Kropušek. S tem nikakor ne mislimo reči, da razpravljavci, ki so govorili o strnjeno povzetih problemih nadaljnega razvoja samouprave in integracijskih procesih, niso teh dveh problemov vzporejali s položajem delovnega človeka. Nasprotno.

Ob tej priložnosti pa želimo omeniti in delno povzeti le nekatere misli o vlogi sindikatov pri dolgoročnem programiranju družbenega razvoja v Jugoslaviji, o nekaterih vprašanjih, ki zadevajo materialni položaj, socialno varnost in delovne in življenjske razmere delovnega človeka.

V delovnih organizacijah, komunah, republiki in federaciji si prizadevamo zasnovati realen perspektiven program razvoja za prihodnjih pet let. Pri tem pa je zelo pomembno, da ne bi v teh programih natančno opredeljevali le ekonomsko tehnološke usmeritve na osnovah moderne znanosti, kar je sicer izredno pomembno, ampak nam morajo razvojni programi razgrniti tudi podobo o tem, kakšen bo razvoj samoupravnih odnosov, kakšen bo osebni in družbeni standard človeka čez pet let, kakšni bodo osebni dohodki, stanovanjski standard itd. Spriču tega bi morali sindikati zasnovati vsaj minimalni program zahtev, postaviti bi morali cilje, kako naj bi se spreminjal družbeni položaj delavca v naslednjem razvojnem obdobju.

Mimo teh in nekaterih drugih problemov, ki jih bo potrebno nujno reševati v nadaljnjem obdobju, eden izmed njih je na primer problem restrukturiranja, so se na občnem zboru zavzeli tudi za aktivnost sindikatov pri razreševanju problemov delovnih organizacij v zvezi z nelikvidnostjo. Dejali so, da je potrebno tudi v prihodnje strokovno in strojno razreševati trenutna materialna nasprotja v delovnih kolektivih in se pri tem zavzemati za uresničevanje principov gospodarske in družbene reforme ki morajo biti za petletno izkušnje nononononon bogatejši. I. VRHOVČAK

Prve izkušnje v samoupravnem in družbenem dogovarjanju

Kaj je razkril beograjski posvet o samoupravnem in družbenem dogovarjanju ● Sindikati morajo storiti vse, da samoupravno in družbeno dogovarjanje dobiva polno veljavo

Na posvetovanju o samoupravnem in družbenem dogovarjanju, ki ga je v začetku tega meseca organiziral v Beogradu svet Zveze sindikatov Jugoslavije, je bilo največ razprave o samoupravnem dogovarjanju na področju gradbeništva. Gradbeništvo je namreč doslej med vsemi dejavnostmi razvilo in tudi doseglo najbolj konkretne rezultate samoupravnega dogovarjanja. Realizirali so zlasti dve vrsti samoupravnih sporazumov: o elementih pogojev gospodarjenja in pridobivanja dohodka ter o delitvi dohodka na osebne dohodke in sklade. V razpravi o teh sporazumih so bili poleg precej podrobne vsebine posameznih sporazumov poudarjeni tudi problemi in izkušnje, ki so se odrazili pri izdelavi sporazumov. Predvsem je čutili pomanjkanje znanstvenih teoretičnih izhodišč, kriterijev in meril, na katerih bi morale temeljiti konkretne odločitve delovnih organizacij za vse važnejše vsebinske prvine dogovarjanja. Ta-

ko, denimo, še ni metodološko rešeno, kako določiti minimalne osebne dohodke, kaj razumeti kot primeren standard delovnega človeka v naših razmerah, kako vrednotiti enostavno in reducirano delo, zlasti pa je zelo sporno, kako meriti poslovni rezultat.

V zvezi s temi neresenimi vprašanji je na posvetovanju prevladalo stališče, da bi morali sindikati storiti vse, da bi bila ta vprašanja enotno rešena z znanstvenega vidika, realizacijo in konkretno določanje višine posameznih elementov, npr. najnižjih osebnih dohodkov itd., pa bi naj urejali s škozi samoupravne dogovore.

KAKŠNE SO DOSEDANJE ZNAČILNOSTI SAMOUPRAVNEGA DOGOVARJANJA

Čeprav se je samoupravno dogovarjanje šele začelo razvijati, že kaže nekatere svoje značilnosti in v kakšni smeri bo vplivalo na

način gospodarjenja v delovnih organizacijah, ki so ali še bodo pristopile k samoupravnim dogovorom. Samoupravni dogovori, s tem da določajo politiko delitve dohodka v odvisnosti od rezultatov gospodarjenja, navajajo delovne organizacije k boljši organizaciji dela, k večji medsebojni poslovni povezanosti, kooperaciji in integraciji. S tem da dogovori določajo minimalne osebne dohodke in minimalno akumulacijo, pospešujejo selekcijo med podjetji, kajti tista delovna organizacija, ki ne zagotavlja niti minimalnih osebnih dohodkov niti minimalne akumulacije se mora čimprej integrirati, preusmeriti ali pa jo bo treba likvidirati. V primeru likvidacije pa naj bi samoupravni sporazum točno določal, kako zaposlitvi nastali višek delovne sile.

V dosedanjih samoupravnih sporazumih so večinoma bolj skromno obdelane potrebe in politika nadaljnega razvoja dejavnosti, ki se žele sporazumeti o posameznih problemih. Razprava je pokazala, da bo treba tudi v samoupravnih sporazumih posvetiti več pozornosti planiranju razvoja na ravni delovnih organizacij in usklajevanju s smernicami družbeno-ekonomskih srednjeročnih planov. Prav gotovo gre pri tem za novo kvaliteto in način planiranja in s tem za tesnejšo povezavo med družbenimi plani in plani delovnih organizacij.

S področja delitve dohodka na zadnjem posvetovanju niso bila sprejeta posebna stališča. Delitev dohodka je bila obravnavana bolj kot sestavni del samoupravnih sporazumov, kajti predmet dogovarjanja naj ne bi bila le delitev dohodka, temveč tudi pogoji poslovanja, način intenziviranja proizvodnje, plan razvoja itd. Zanimivo in konkretno pa je bil podan način intenziviranja proizvodnje, plan razvoja itd. Zanimivo in konkretno pa je bil podan način merjenja višine osebnih dohodkov v bankah, ki so sklenile zvezni samoupravni sporazum že leta 1968 v zvezi z zakonom o zamrzitvi osebnih dohodkov v nekaterih dejavnostih.

Za banke je značilno, da niso v zagati kako oblikovati dohodek, temveč kako ugotoviti tisti del dohodka, ki je rezultat prizadevanj delovnega kolektiva, s tem v zvezi pa tudi, kako ugotoviti rezultat poslovanja primerno višino osebnih dohodkov. Odločili so se, da primerjajo višino osebnih dohodkov bank z višino osebnih dohodkov v gospodarstvu. Pri tem upoštevajo:

- osebne dohodke posamezne banke v minulem letu,
- osebne dohodke bank po republikah,

VERIŽNA REAKCIJA ANOMALIJ?

Na vprašanja o vzrokih in posledicah tako imenovanega količniškega sistema formiranja osebnih dohodkov odgovarja **SLAVKO GRČAR**, tajnik republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije

(Nadaljevanje s 1. strani)

● Navedena stališča sindikata delavcev družbenih dejavnosti so nedvomno v skladu z zakonjenimi načeli delitve po delu. Zakaj ste torej ta problem ponovno dali na dnevni red seje vašega predsedstva?

V decembru 1969 smo poslali skupščini SRS in občinskim skupščinam pismo, v katerem smo razložili naša stališča do nagrajevanja po delu. Posebej smo se v tem pismu zavzeli za to, da količniki ali pa kakršnikoli drugi družbeni »merilci« ne morejo biti avtomatična osnova za določanje osebnega dohodka posameznika, ker je treba upoštevati splošno priznano družbeno načelo, naj samo delo in uspehi pri delu določajo družbeni in materialni položaj človeka. Predlagali smo, naj skupščine pregledajo svoje odloke o količnikih in jih priredijo tako, da bo navedeno načelo v celoti spoštovano.

Na to naše pismo smo dobili več odgovorov iz republiških, okrožnih in nekaterih občinskih sodišč. Večino teh pism preveva težnja ohraniti količniški sistem tak, kakršen je sedaj, ker po mnenju sodišč zagotavlja neodvisnost sodnikov in omogoča pravilno družbeno vrednotenje njihovega dela, ne da bi bile za to potrebne razprave o oceni konkretnega dela znotraj kolektiva.

Predsedstvo republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti je zato moralo temeljito proučiti te odgovore sodišč in jih soočiti s stališči sindikata.

organih, se borijo proti uradniškemu tretmanu te dejavnosti, bore za strokovnost in neodvisnost. Količniški sistem določanja osebnih dohodkov ne ozirajo se na kvaliteto in kvantiteto opravljenega dela sam po sebi podpira proračunsko miselnost, iz katere okovse vse prepočasi trgamo. Dobili ste pisma na svoja stališča o količniškem sistemu s sodišč. Ali je v sodiščih bolj kot drugje potrebna tudi reforma miselnosti?

Sprememba človekove zavesti je na vseh področjih dolgotrajen proces. Delavci v sodiščih glede tega niso nobena posebna izjema. Da je tokrat postalo bolj aktualno prav vprašanje nagrajevanja sodnikov, je vzrok v dejstvu, da so s količniki zajeti vsi sodniki republiških in okrožnih sodišč ter z občinskimi odloki sodniki nekaterih občinskih sodišč, medtem ko v drugih državnih organih delavcev »na količnikih« ni to-

liko. Res pa je problematika nagrajevanja po delu v vseh gospodarskih dejavnostih bila doslej premalo znanstveno in strokovno obravnavana in res je tudi, da delitev po rezultatih dela še nima dovolj trdne metodološke podlage.

● Vztrajanje na sedanjem količniškem sistemu, ki naj bo merilo za individualni osebni dohodek, ustvarja vtis, da mnogi želijo, da bi imeli v pravnomočnih in upravnih organih dva sloja delovnih ljudi. Enega, ki bo avtomatično nagrajevan po količnikih ne glede na opravljeno delo, in drugega, ki naj bi nagrajevan po delu. Ali ne bi taka rešitev res samo dušila naša načela, temveč tudi ohromila učinkovitost posameznih dejavnosti?

Nobenega dvoma ni, da je učinkovitost vsakega organa odvisna od združenega dela vseh njegovih delavcev. Res je, da imajo v tem združenem delu nekateri delavci družbeno pomembnejše naloge, toda teh nikakor ne bi bilo mogoče uresničiti brez sodelovanja drugih, strokovnih, administrativnih, tehničnih, vodstvenih in podobnih opravil, čeprav mnoga na prvi pogled izgledajo kot pomožna. Delitev kolektiva na dva sloja je v pricipu politično in strokovno nesprejemljiva. Seveda pa je pri urejanju notranjih sa-

moupravnih odnosov vedno treba zastaviti stvari tako, da bodo odločitve kvalificirane in da bodo temeljile na predhodnih strokovnih ugotovitvah.

● Neke vrste količnikov uporabljate tudi za nagrajevanje dela v republiških sindikalnih vodstvih. Ali ne ustvarjate tudi vi sami s temi količniki dveh slojev in ali so vaša merila za sindikate drugačna kot za druge družbene dejavnosti?

Količnike uporabljamo, vendar so v dokumentu o tem zajeta vsa delovna mesta (od snajžlike do vodilnih funkcionarjev). Količnik pomeni pri nas le obračunsko vrednost delovnega mesta in obračunsko osnovo za maso dohodka posamezne delovne skupnosti. Obračunska vrednost delovnih mest pa se korigira glede na rezultat dela po opravljeni oceni delovne uspešnosti.

● Če se povrneva nazaj k težnji, naj bi sedanji količniški sistem obdržali, in če sva že ugotovila, da je tak sistem uporabljen za posameznike politično in strokovno nesprejemljiv, se vprašanje: se vam ne zdi, da bi bilo treba začeti z reformo miselnosti tudi šele kje drugje, ne samo pri tistih, ki jih zadevajo količniki?

Prav gotovo. Povsod in na vseh ravneh. Glede tega nimam kaj dodati k temu, kar je bilo rečeno na IX. kongresu ZKJ, na prvi konferenci ZK Slovenije in v resolucijah VI. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije.

● So prizadevanja sindikatov v reformi miselnosti dovolj učinkovita?

Predvsem je treba vedeti, da sindikat predstavljajo člani, združeni v osnovnih organizacijah, občinskih vodstvih, vodstvih v republiki in federaciji. Izgleda, da je v vsej tej strukturi najmanj učinkovito delo nekaterih osnovnih sindikalnih organizacij. Ne smemo pa prezreti, da je tudi tu v zadnjih letih storjen velik korak naprej. Sprememba miselnosti je v neposredni zvezi s spremembami v konkretnih družbenih od-

nosih, zlasti tudi v odnosih materialne narave. Ne bi mogli trditi, da sindikati na tem področju nismo aktivno prisotni. Je pa to področje, na katerem aktivnosti nikoli ni dovolj.

● Kako bi reagirali, če bi zahtevali za tak sistem količnikov, kot ga imajo za nekatere funkcionarje v državnih organih in pravosodju, postavili, denimo, zdravstveni, prosvetni in kulturni delavci?

Take zahteve se posamično v resnici že pojavljajo. Naše stališče do vseh teh vprašanj je obširno razloženo v Katalogu nekaterih osnov in meril za vrednotenje dela družbenih dejavnosti. Enako kot za upravo in pravosodje tudi za druga področja odklanjamo kakršnakoli merila za avtomatično določanje dohodka in osebnih dohodkov neodvisno od rezultatov dela. Smo pa za družbena merila o vrednosti posameznih vrst dela oziroma dejavnosti, pri čemer morajo biti vedno upoštevani rezultati dela in spoštovane samoupravne pravice delovnih skupnosti.

● Kakšna bo v tej situaciji »količniškega sistema« konkretna akcija sindikatov?

Se naprej se bomo zavzemali za to, da bi idejna in druga vprašanja nagrajevanja po delu na področju gospodarskih dejavnosti kar se da konkretno obravnavali v vseh družbenopolitičnih organizacijah in v vseh pristojnih organih. Posebej so potrebne tudi znanstvene in druge raziskave te problematike. Se nadalje se bomo zavzemali za sklenitev družbenih in samoupravnih dogovorov o programih dela družbenih dejavnosti ter o osnovah in merilih za oblikovanje in delitev dohodka.

Sindikati delavcev družbenih dejavnosti je dal o tem že veliko konkretnih predlogov, med drugim tudi za področje uprave in pravosodja. Razumljivo je, da bo sindikat tudi vnaprej aktivno sodeloval pri razpravah o spremembah skupščinskega odloka o količnikih, čeprav je to le majhen aspekt celotne problematike delitve po delu.

NENA LUZAR

POGOVOR Z UPRAVLJAVCI

Po sledi sporazumov

Leto mineva, ko je slovenski sindikat gradbeništva začel intenzivno razpravljati z gradbenimi kolektivi o tem, kako in za koliko izboljšati življenjsko raven gradbenih delavcev. V decembru pa se je republiški odbor sindikata gradbenih delavcev uspel dogovoriti z najodgovornejšimi predstavniki gradbenih organizacij za podpis nekaterih samoupravnih sporazumov. Ti sporazumi sicer ne prinašajo revolucionarnih sprememb v delavčevem standardu, pomenujo pa izredno dober začetek izboljšanja življenjskih in delovnih razmer gradbenih delavcev in začetek boljše, racionalnejše organiziranosti slovenskega gradbeništva. In če je temu tako, potlej velja ta začetek čimprej in čim boljše zastaviti, da bi lahko na njem hitreje gradili nadaljnjo prihodnost gradbenih delavcev in njihovih delovnih organizacij.

V gradbenem podjetju TEHNIKA smo povprašali, kako so se lotili prvih nalog pri uresničevanju samoupravnih sporazumov in kaj so pri tem že storili? Za sobesednika smo zaprosili predsednika njihovega izvršnega odbora sindikalne organizacije Janez TRŠANA.

»Samoupravni sporazumi o najnižjih obračunskih osnovah za delitev osebnih dohodkov in vrednotenju dela v kalkulacijah smo razumeli tako, da moramo ustvariti toliko sredstev, da bomo lahko izplačevali vsaj minimalne dogovorjene osebne dohodke in ustvarili potrebne sklade. Če podjetje ne more izpolniti obeh pogojev, potlej je nerenatibilno.«

Povsem je razumljivo, da sva s tovarišem Tršanom za-

čela s sporazumom o najnižjih obračunskih osnovah za delitev osebnih dohodkov, ki je bil in je še najtrši oreh za gradbene organizacije. Kako lomijo ta oreh v Tehniki?

»Opravili smo nekatere analize, ki kažejo, da bomo morali povečati sklad osebnih dohodkov. To za podjetje ne bi smel biti večji problem. Trenutno še imamo večje število delavcev, ki ne dobijo mesečno 600 novih dinarjev. V našem sindikatu pa smo dejali, ne glede na sporazum, da mora biti spodnja meja osebnih dohodkov vsaj 600 N dinarjev. Medtem so se povečali življenjski stroški in če jim ne bomo vsaj približno sledili, bomo vnovič preobčutno zaostali za časom. Polkvalificiranim, kvalificiranim in visoko kvalificiranim delavcem pa smo že doslej ovrjednili urne postavke višje, kot zahtevajo določila sporazuma.«

Pri nas se zavedamo, da nagrajevanja po delu ne bo mogoče tako dolgo uvajati, dokler ne bomo zagotovili višjih osebnih dohodkov in zato večjih možnosti za razpone, ki naj spodbujajo dobro delo. Zdaj snujemo nove pravilnike o nagrajevanju. Sistem nagrajevanja želimo poenostaviti. Dosedanji zapleten sistem je terjal veliko dela, izračunov, da smo ugotovili vrednost urnega dela. Namesto analitične ocene delovnih mest, ki je včasih nehoti subjektivno obarvana, bomo kategorizirali delovna mesta. Na kratko povedano, za vsako delovno mesto moramo precizirati delovne naloge.«

Pomudiva se še pri nekaterih vprašanjih družbenega in osebnega standarda delavcev. Na primer pri prehrani, stano-

vanjskih razmerah in slednjič pri izobraževanju in zaposlovanju.

»Lastnih obratov družbene prehrane nimamo, zato pa sklepamo pogodbe z nekaterimi zunanji obrati, je dejal Janez Tršan. »Vprašanje prehrane je zato zadovoljivo rešeno za delavce in za naše učence.«

Kar zadeva stanovanjsko problematiko, se lahko kosamo z zahtevami sporazumov. Imamo dobro urejene samske domove, seveda tudi nekaj barak, česar pa ni mogoče na hitro odpraviti, ker so se vanje naselile družine. Družinska stanovanja rešujemo z vzajemnim varčevanjem, varčevalcem dajemo kredite. Prosilci, ki mu je komisija po kriterijih o dodeljevanju kreditov kredit odobrila, dobi letno 30.000 novih dinarjev posojila. Lani smo v te namene porabili 1 milijon novih dinarjev. Letos bo ta znesek vsaj tolikšen.

In slednjič še o sporazumu o izobraževanju in zaposlovanju. V našem podjetju prehajamo na novo obliko izobraževanja, in sicer na izobraževanje organizatorjev proizvodnje. Zavedamo se, da lahko organizatorji proizvodnje bistveno vplivajo na večjo produktivnost in za take naloge jih je potrebno usposobiti. Zadnji čas dopolnjujemo v podjetju organizacijo poslovanja. Sestavni del tega je sistem izobraževanja.

Lepo uetečno pa je pri nas izobraževanje za osnovne poklice. Problem je le v tem, da nam potem, ko se delavci izobrazijo, uhačajo drugam. To je »gibanje«, ki je značilno za vse gradbeništvo.«

DOBRA DELA JOŽKA KOPRIVE

II.

Tabula raza ali Jožek se razjezi

»Zdaj bom vse spravi na dan.«

Pomočnik šefa komercialnega sektorja ne razume.

Jožek ponovi: »Vse bom spravi na dan, pravim. Položil na mizo kot birokrat akte.«

Sama sta — v pomočnikovi delovni sobi.

»Jožek, bodite tako dobri in ne motite me. Sploh pa ne vem, o čem govorite.«

»Tako boste zvedeli.«

Odre vrata in porine v sobo kurirja.

»Povej, kaj ti je rekel!«

Kurirju je nerodno.

»Saj sem ti že povedal. Rekel mi je, da sem unitarist.«

»In zakaj?«

»Ne vem. Menda zaradi zemelj. Vsako jutro me pošlje po dve želji in pet dek ljubljanske salame. Zemlje morajo biti zapečene. Jaz pa nisem pek. Prinesem, kar mi dajo. Če niso zapečene, se jezi. V jezi reče kakršno, ki je najbrž drugače ne bi. Danes mi je rekel, da sem unitarist.«

Pomočnik direktorja komercialnega sektorja se smeje.

»Dajta, no, fanta, kaj norita. Pobral sem nekeje to besedo, menda v časopisu. Se sam prav ne vem, kaj pomeni. Bilo je v šali in...«

Jožek mu vskoči v besedo: »Neki mož je v šali ženo ubil.«

»Že prav; jaz nisem nikogar.«

»To, kar ste storili, je še huje. Če človeka ubiješ, ga pokopljejo in stvar je opravljena. Če mu pa rečeš nekaj, ker niti ti in niti on ne razumeta, hodi revež okrog, kot bi mu mačke požrle mlade. Tale tu ne ve, kam bi se del. Prišel je k meni ves pobit in me prosil, naj razrešim to uganko.«

Kaj je unitarist? Je to dobro ali slabo? Ker nisem vedel, sem ga pripeljal k vam. Povem pa, da sem mu predlagal, naj vam za vsak slučaj eno prizaže.«

Pomočniku je tega dovolj.

»Pojdita fanta hladit va-jini buči kam drugam.«

Kurir hoče oditi; Jožek ga vleče nazaj.

»Ne bodi šleva. Tole reč bomo razčistili. Zahtevam, da vzamete besedo nazaj.«

»Jožek, kaj pa imate vi pri tem?«

»On je reva in se boji in mu je treba pomagati. Zavaljavo tega, kar ste mu rekli, še spati ne bo mogel, ker ne ve, če ste ga ozmerjali ali ne. Zakaj mu niste rekli kaj bolj domačega. Recimo lokalpatriot. Ali pa centralist, anarhist, revizionist, anarhosindikalist ali dogmatik. Vse to bi prenesel. Vedel bi, pri čem je. Tako pa...«

Pomočnika mine potrpljenje.

»Jožek, dovolj vas imam. Vi ste tabula raza. Zdaj ga pojdit.«

To je izbilno sodu dno. Jožek rine v pomočnika, kurir ga vleče nazaj in miri, pa nič ne pomaga.

»To je najhujše, kar mi je kdo doslej dejal. Povem vam, da bom ugotovil, kaj pomeni. Potem bova obracunala. Zdaj grem, ampak še se bova videla, če ne drugje, na sindikalnem sestanku.«

In res gresta.

Na hodniku vpraša kurir: »Zakaj si mu grozil s sindikalnim sestankom? Če pol leta ga ni bilo in najbrž ga še pol leta ne bo. Do takrat se bo vse pozabilo.«

Jožek ga ne sliši. Razmišlja o tem, kaj za vra-ga pomeni »unitarist« in »tabula raza«.

JANEZ VOLJČ

Zanimivo bi bilo še slišati splošno oceno o samoupravnih sporazumih predvsem tako, kot jo pričakujemo od sindikalnega funkcionarja:

»Menim, da smo v sporazumih še vedno preskromni,« je dejal Tršan. »Se vedno se zadovoljujemo s preniknimi osebni dohodki. Bodimo pa zadovoljni, da smo vsaj začeli. To pomeni, da ne kaže pri tem ostati, ampak razmišljati, proučevati dalje o naslednjem koraku, ki naj zagotovi višji standard delavcev. Ne smemo pozabiti, da si obetamo kot končni cilj boljše organizacijo gradbeništva na Slovenskem. To pomeni večji red v gradbeništvu — boljše pripravo dela ob upoštevanju predpisov o dokumentaciji, drugačni način dela in tehnologije, kar danes mimo drugega tudi vpliva na previsoke cene v tej dejavnosti.«

I. V.

DOPIŠNIKI POROČAJO

● JESENICE

ŽENSKÉ — ŽERJAVOVODJE

Zelezarski izobraževalni center je po naročilu kadrovskega sektorja železarn na Jesenicah pripravil tečaj za žerjavovodje — ženske. Za ta poklic se je prijaviło 180 žensk, po testiranju pa jih je bilo sprejetih 28. Tečaj se je začel 15. decembra lani in je trajal do 20. januarja letos; tečajnice pa so nedavno tega opravile pismeni, potlej pa še ustni del teoretičnega strokovnega izpita. Uspeh je bil dober, saj imajo samo štiri

tečajnice popravne izpite. Vse, ki so tečaj uspešno opravile, bodo morale še mesec dni na praktično delo z žerjavi, po opravljenem praktičnem delu strokovnega izpita pa bodo razporejene po obratih, kjer so pri delu z žerjavi manj težki pogoji.

Na sliki kandidatke ob pismenem preizkusu znanja iz predmeta požarna varnost.

B. B.

Založba Mladinska knjiga

DR. FRANCE ČERNE

ABECEDA EKONOMIJE

knjiga, namenjena najširšemu krogu samoupravljalcev v podjetjih in ustanovah.

ABECEDA EKONOMIJE — knjiga, ki bo razširila temeljno znanje delovnega človeka.

ABECEDA EKONOMIJE — strokovni priručnik, ki pomaga razumeti in odpraviti težave pri upravljanju v gospodarstvu. Bogato in poučno vsebino knjige, ki jo je napisal mednarodno priznani ekonomist dr. France Černe, spremljajo nazorne in poučne ilustracije.

ABECEDA EKONOMIJE — knjiga, ki bi jo morali poznati člani vseh delovnih kolektivov, zlasti pa člani delavskih svetov in upravnih odborov. Prodajna cena knjige — 23,00 din.

POSEBNI POPUSTI PRI VEČJIH NAROČILIH!

Pri nakupu:

30 do 49 izvodov je cena knjige 20,00 din
50 do 99 izvodov je cena knjige 19,00 din
nad 100 izvodov je cena knjige 18,00 din

Knjigo lahko kupite ali naročite v vseh knjigarnah, pri zastopnikih in poverjenikih založbe ali pa pri oddelku za direktno prodajo založbe Mladinska knjiga v Ljubljani, Titova 3.

NAŠA AKCIJA, KI NAJ ODGOVORI NA VPRAŠANJE:

KAJ SE JE ZGODILO NA PODROČJU OTROŠKEGA VARSTVA V ZADNJIH DVEH LETIH?

Odsev vsebine samouprave

Za današnji prispevek, ki naj bi vsaj približno razgrnil podobo programiranja otroškega varstva v komunalnih skupnostih, se vnovič oslanjamo na podatke, ki jih je z anketo zbrala komisija za delovne in življenjske razmere pri RS ZSS. Ponovno lahko ugotovimo, da smo z omenjeno anketo dobili izčrpano oceno o razmerah otroškega varstva v občinah, kot jo je trenutno lahko dobiti, razen če nismo dobro obveščeni in so nekateri drugi pristojni republiški organi na podoben način ocenjevali minulo dvoletno obdobje o prizadevanjih za več in boljše otroško varstvo.

Veren odsev takšne ali drugačne vsebine samouprave otroškega varstva je programiranje njegovega razvoja v komunalni skupnosti. To ni teoretično sklepanje, ampak že zaključek, ki so ga zapisali anketiranci v svojih odgovorih na vprašanji: ali je zakon o samoupravnih skupnostih otroškega varstva in o financiranju nekaterih oblik otroškega varstva spodbudil načrtno politiko tega področja? Zanimivo, skoraj dosledno odgovarjajo pritrdilno povsod tam, kjer so v prejšnjem prispevku hvalili tudi čvrsto zasnovano samoupravo otroškega varstva. In teh je dobri dve tretjini. Preostala tretjina anketirancev večinoma napoveduje programe še v tem letu, nekaj med njimi pa je tudi takih, ki so morali priznati, da v dveh letih niso uspeli programov zasnovati. S takšno bilanco programiranja otroškega varstva po komunalnih skupnostih še zdaleč ne moremo biti zadovoljni.

Vsakdo, ki količjak realno ocenjuje razmere, bo potrdil, da je snovanje realnih programov zahtevno strokovno delo, ki terja dosti časa, saj je mimo ugotavljanja potreb in drugih raziskav potrebno dobro premisliti, kako in kje razširiti zmožljivosti varstvenih ustanov in razviti vse druge oblike varstva, kje vzeti sredstva za investicije in slednjič, kakšna je materialna moč občine, da bo lahko novim varstvenim ustanovam tudi financirala redno delo. Komunalne skupnosti, ki še danes nimajo niti v konceptu zasnovanih programov, jih torej ne morejo zasnovati preko noči in v teh občinah bo otroško varstvo še lep čas prepuščeno naključnemu razvoju. V teh občinah so samoupravni organi otroškega varstva očitno zanemarili svojo osnovno nalogo ali še drugače rečeno, niso upravičili svojega obstoja.

Ob tem povzemimo misel občinskega sindikalnega sveta iz Ajdovščine: »Dolgoletni program razvoja otroškega varstva« pravi, »omogoča smotnejše delo samoupravnih organov.«

To vsekakor drži. Še več: ne le smotnejše delo, ampak zahteva tudi zavzeto delo tako skupnosti, sveta ali komisije za otroško varstvo kot tudi skupščine, TIS, skratka vseh pristojnih družbeno političnih dejavnikov, ki so program sprejeli. To pa je že mnogo bolj verjetno zagotovilo, da bo otroško varstvo danes, jutri, v naslednjih nekaj letih dobro sho-

dilo ter tako rešilo starše in vso našo družbeno skupnost ene izmed največjih skrbi.

EDEN IZMED BISTVENIH PROBLEMOV DELOVNEGA ČLOVEKA

Ne smemo pozabiti na osnovne razloge, zakaj se tako živo zavzemamo za hitrejši napredek otroškega varstva in čemu ga moramo brez oklevanja načrtno razvijati. Že velikokrat smo te razloge našli. Tokrat osvežimo spomin le na nekatere. V Sloveniji je blizu polovica žensk zaposlenih in le majhen odstotek med njimi je tako srečnih, da lahko brezskrbno opravljajo svoje delo v delovni organizaciji, ker imajo zagotovljeno varstvo ja otroka. Sicer pa povzemo iz ankete mnenje mari-borske tekstilne tovarne, značilnega predstavnika delovnih organizacij, ki zaposluje pretežno ženske: »Dvajsetletno zanemarjanje tega področja je zapustilo negativne sledi na sedanjih mladinah. Otrok, ki ga nismo vzgojno usmerjali in nismo spremljali njegove začetne življenjske poti, ne more ostati brez negativnih posledic... Na drugem mestu v anketi, kjer govorijo o premajhni zmožljivosti za varstvo dojenčkov pa pravijo: »Matere z otroki so v negotovosti: ali naj dajo otroka v varstvo posameznim ženskam, za kar bo treba odšteti 200 do 300 novih dinarjev mesečno, ali pa naj pustijo otroka samega v stanovanju brez varstva, medtem ko bodo na delu. Posebno to vpliva na delovno

storilnost mater. Taka mati ni pozorna pri svojem delu, v mišlih je pri otroku, zato ne dosega delovnih norm in je mnogo bolj izpostavljena nezgodam pri delu.«

Ali po vsem tem ni očitno, da se z zavzemanjem za načrtni, hitrejši razvoj otroškega varstva lotevamo enega izmed bistvenih vprašanj, ki prizadeva veliko večino delovnih ljudi.

ČE LEVICA NE VE, KAJ POČNE DESNICA

Tvegano bi bilo povzeti vse izjave v anketi in našeti konkretno občino, ki so programe razvoja otroškega varstva sprejela, in občino, ki tega niso storile. Različni predstavniki iste občine v anketi namreč različno obveščajo o dolgoročno programiranju otroškega varstva na svojem območju. So primeri, ko vemo, da so samoupravni organi otroškega varstva programe zasnovali, da jih je celo že potrdila občinska skupščina in jih v občini že uredničujejo, v delovnih organizacijah iste občine pa trdijo, da takih programov ni. Bodimo pripravljeni, da gre v teh primerih za nepoučenost, ki je posledica bolj ali manj vaze zaprte samouprave, ki pač iz različnih vzrokov ni znala obesiti programov otroškega varstva na veliki zvon, da bi zadelo po vsej občini in bi mu prislunili ter se mu odzvili v vsaki delovni skupnosti. To je spodbudljaj samoupravnih organov, ki si lahko očitajo, da so zato marsikaj zamudili, ker niso znali svoje akcije boljše zastaviti in vanjo pritegniti vse teritorialne skupnosti in njenih dejavnikov od občinske skupščine do delovnih organizacij.

Kako je to res, vzemimo za primer izjavo iz industrije dežnikov in pletenin INDIP iz Lenjave, čeprav jim ne podtikamo, da so značilen primer za pravkar omenjeni problem. Značilna pa je vendarle naslednja njihova ugotovitev: »Kljub zakonskim spodbudam v delovnih organizacijah ni večje zainteresiranosti za hitrejši razvoj otroškega varstva. Z nobene strani, predvsem s strani skupnosti otroškega varstva ni bilo iniciative za tako sodelovanje. Skupnost bi morala obvestiti delovne organizacije o obstoječih problemih na tem področju. Vsega tega ni bilo, sicer bi se verjetno bolj uspešno reševale ali vsaj premostile težave, na primer pri pokrivanju materialnih izdatkov, vključno s finančnim problemom zaradi neukvalifikiranosti in drugih težav, ki tarejo skoraj vse gospodarske organizacije v občini.«

In za neke vrste protiutež temu, še izjavo Ptujčanov, čeprav še zdaleč niso edini primer za sodelovanje vseh družbeno političnih dejavnikov v občini pri snovanju in uresničevanju otroškega varstva. Ptujčani, podobno kot velika večina drugih, blagrujejo zakon o skupnosti otroškega varstva in o financiranju nekaterih oblik otroškega varstva, ki ima predvsem zasluge, da je programiranje otro-

škega varstva sploh steklo. Med drugim pravijo: »Program razvoja otroškega varstva ne sloni samo na prikazovanju potreb, ampak zavezuje posamezne izvajalce programa za določena obdobja in posamezna opravila kakor tudi celotno programiranje otroškega varstva in sicer: družbeno politične skupnosti, delovne organizacije, krajevne skupnosti in občane. Ob sprejemanju programa so sodelovale družbeno politične in delovne organizacije.«

Iz nekaj naštetih primerov lahko torej povzamemo, da je razvoj otroškega varstva v vsaki občini odvisen vsaj od dveh činiteljev: da je program sad skupnih spoznanj družbeno političnih dejavnikov v občini in da so pripravljeni ti dejavniki programe tudi moralno in materialno podpreti.

Kakšne so pri tem izkušnje, bomo skušali konkretnije ugotoviti v prihodnji številki, ko bomo povzeli mnenje anketirancev o tem, kakšen je interes občinske skupščine, delovnih organizacij in sindikatov za uresničenje programov otroškega varstva v komunalnih skupnostih.

I. VRHOVČAK

Koledarček »Članu sindikata«

Razprava na zadnji seji predsedstva RS ZSS o delu služb pravne pomoči pri republiškem vodstvu sindikatov in pri občinskih sindikalnih svetih je ponovno opozorila na pomen pravne zaščite pravic delavcev, še posebej tistih, ki izvirajo iz delovnega razmerja. Opozorila pa je še na nekaj — na dejstvo, da mnogi delavci še vedno ne poznajo niti svojih osnovnih pravic in da se zato tudi ne znajo postaviti v njihovo obrambo.

Ta problem ni nov in tudi ne gre pričakovati, da bi ga lahko rešili z neko kampanjsko akcijo. Osveščanje o teh pravicah je proces, kateremu sindikatj posvečajo stalno skrb — dejstvo pa je, da pri tem vse sindikalne organizacije niso enako domiselne.

V tem okviru zasluži pozornost akcija Mestnega sindikalnega sveta Ljubljana, ki je pred koncem lanskega leta brezplačno razdelila za potrebe sindikalnih organizacij drobno knjižico, nekakšen koledarček z naslovom »Članu sindikata«. Čeprav ta knjižica obsega tudi koledarski del, je njen vsebinski poudarek drugačen: na delu ki daje napotke glede raznih vprašanj iz delovnih razmerij in, ki podaja delovni program ljubljanskih sindikatov.

»Menili smo — je napisal v predgovoru za to knjižico predsednik MSS Ljubljana Rudi Brešar — da te bo zanimalo predvsem to, kakšen je tvoj položaj, kakšne so tvoje dolžnosti in pravice v delovni organizaciji... V sleherni delovni skupnosti so za gospodarske, proizvodne in delovne uspehe potrebni samoupravno urejeni delovni odnosi, tovariško vzdušje, medsebojno zupanje, spoštovanje človeka in njegovega dela. Prizadevanja za dobro počutje in ustvarjanje pogojev za uspešno samoupravno delovanje slehernega v delovnem kolektivu boji naša skupna skrb in naloga v letu, ki je pred nami.«

Napotki o medsebojnih delovnih razmerjih obsegajo v tej knjižici okoli 35 strani in dajejo enostaven, zgoščen pregled pravic in dolžnosti zaposlenih. Vsak, ki jih prebere, dobi realno sliko svojega delovnega okolja in seveda tudi svojega položaja v tem okolju — to pa nedvomno pomeni nemajhnomo pomoč slehernemu, ki je v dvomu, kakšne so njegove pravice in kakšne so njegove dolžnosti. Zato prav gotovo drži, da je omenjena akcija MSS Ljubljana vredna posnemanja. saj je v polnem skladu z najboljšimi tradicijami sindikalnega delovanja.

S SINDIKALNE KONFERENCE ZAGORSKIH RUDARJEV

V ospredju dogajanj

Na letnem dogovoru članov sindikalne organizacije zagorske delovne enote Zasavskih premogovnikov se je zbralo kar 300 rudarjev. Ker v teh zimskih mesecih izkoristijo vsako nedeljo za enotretjinsko obratovanje zaradi velikega povpraševanja po premogu, so si za letno konferenco izbrali minuli nedeljski popoldan. Poročilo predsednika izvršnega odbora organizacije Toma Govejška je bilo kritično, toda tako iz njegovega izvajanja kot iz razprave je bilo videti, da je sindikat v tem kolektivu med najaktivnejšimi družbenopolitičnimi organizacijami. Članstvo ceni njegovo delo in mu vsestransko pomaga.

Člani odbora sindikalne organizacije zagorskega rudnika so v minulem letu seje posvetili najaktualnejšim problemom delovanja svoje organizacije, gospodarjenju podjetja kot celote in drugim vprašanjem. Izvršni odbor je plodno sodeloval z rudniškim vodstvom sindikata Zasavskih premogovnikov, zato je zdaj dejavnost sindikatov v tem velikem zasavskem podjetju dokaj sinhronizirana, ne glede na to pa ima vsaka sindikalna organizacija v vseh treh enotah podjetja ohranjeno samostojnost dela, ki jim omogoča širok akcijski prostor.

Vodstvo sindikata zagorskega rudnika je lani delovalo v izredno zapletenih pogojih gospodarjenja te delovne enote Zasavskih premogovnikov. Zaradi težkih jamskih razmer v obratu Kotredež rudarji niso uspeli v celoti izpolniti letnega proizvodnega plana v višini 600.000 ton, ne glede na to pa so pridobili

662.000 ton premoga. Zaradi tega so osebni dohodki zagorskih rudarjev še vedno znatno nižji kot v sosednjem trboveljskem oziroma hrastniškem rudniku. Razveseljivo pa je, da so na konferenci ugotavljali znaten porast storilnosti. Jamske storitve so se v rudniku v Zagorju povečale za okrog 8 %, odkopne pa kar za 15 %. Letos bodo rudarji storiли vse, da bi dosegli 600.000 ton proizvodnje premoga. Za to proizvodnjo bodo morali najprej sanirati jamske razmere v obratu Kotredež, odstraniti oziroma speljati drugam potok, ki ogroža pridobivanje premoga, in še bolj mehanizirati transport in druge naprave.

Tolikšen obseg proizvodnje pa bodo morali doseči z manj delavniki, ker počeni od 1. aprila naprej uvajajo 22 prostih sobot. Če bodo rudarji izpolnili letni program, bodo njihovi osebni dohodki za okrog 13 % višji kot lani. Sindikat se zavzema za to, da bi čimprej ustanovili solidarnostni sklad v okviru družbenega podjetja, ki bi interveniral tedaj, ko ta ali ona delovna enota ne more izpolniti svojih delovnih obveznosti zaradi objektivnih jamskih razmer in težav. V položaju, kot je bil rudnik Zagorje lani, se utegne letos znajti kakša druga osnovna delovna enota podjetja, zato bi imel solidarnostni sklad pomembno funkcijo pomagati v težavah zdaj tej drugi delovni enoti. Na letni konferenci so rudarji kritizirali podražitve življenjskih in drugih stroškov. Zvišanje prispevka za zdravila se jim zdi nepravilno, ker o tem sploh niso imeli možnosti razpravljati. Napačno je tudi povečanje prispevka iz delovnega razmerja, ki so ga predpisale občinske skupščine, ker bo to dodatno obremenilo podjetje in imelo letos znatno višje obveznosti. Rudarji so menili, da bi se morali o teh predlogih prej temeljito pogovoriti na svojih sestankih. Sploh so se zavzeli za to, da bi v rudniku spet uvedli tako imenovane obratne konference, ki so bile včasih lepa prilžnost za izmenjavo mnenj in stališč tako gospodarjenju v podjetju, kot o širših problemih zagorske občine.

Izvršni odbor sindikalne organizacije je lani temeljito poskrbel za izboljšano preventiv-

no zdravljenje svojih članov, za oddih in rekreacijo. Rudarji so imeli več izletov po Sloveniji, zato so predlagali, naj bi jih sindikat tudi letos organiziral. Zaradi prečnih socialnih razmer nekaterih rudarskih družin je izvršni odbor lani namenil precej denarja kot pomoč svojim članom, nekaj pa je v te namene prispeval tudi občinski sindikalni svet. Izvršni odbor je kritično ocenil delo samoupravnih organov v svoji delovni enoti in sodi, da bo moral posej izboljšati kadrovanje v delavski svet, da bi izbral najbolj prizadevne člane delovne skupnosti. Skratka: letna konferenca je ugotovila, da je bil njihov sindikat vsekoli v središču dogajanja, želijo pa, da bi bil tudi poslej. Rudarji so ob tej priložnosti še ugotovili, da so lani močno zmanjšali število nesreč pri delu, kar je bistvena sestavina njihovega gospodarjenja. Zavzeli pa so se za strogo spoštovanje varnostnih predpisov, saj jim bo le to omogočilo tudi letošnje varno delo. M. V.

Na 10 cicero

RAVNE

Od 1. januarja dobivajo vsi delavci železarne po sklepu upravnega odbora časopis »Informativni razpisar« zastoj. To so storili predvsem zaradi tega, da bi delavce boljše informirali o problemih in uspehih gospodarjenja kolektiva in drugih važnih krajevskih problemih. V. Z.

DRAVOGRAD

Na zadnji seji obeh zborov občinske skupščine v Dravogradu so odborniki sprejeli odlok o začasnem financiranju iz občinskega proračuna za letošnje leto na osnovi lanskih dotacij proračunskim potrebnikom. Odborniki so tudi ocenili delo občinske uprave, za katerega so menili, da je bilo solidno in da bi ga lahko v prihodnje še izboljšali. Razpravljali so še o nekaterih gospodarskih problemih ter v izobraževalno skupnost občine imenovali Mirka Grobelnika. V. R.

VELEBLAGOVNICA

LJUBLJANA

nama

- priporoča potrošnikom hiter, sodoben in cenejši nakup vseh potrebščin za sebe, za družino, za dom in za gospodinjstvo
- potrošnikom nudi blago na obročno odplačevanje
- za tuje kupce je v hiši menjalnica

Potrošniki lahko izbirajo blago v poslovalnicah:

TRGOVSKA HIŠA, Ljubljana, Tomšičeva 2

BLAGOVNICA S STANOVANJSKO OPREMO, Ljubljana, Wolfova 1

KONFEKCIJA ELITA, Ljubljana, Čopova 7

BLAGOVNICA NAMA, Škofja Loka,

BLAGOVNICA NAMA, Kočevje

NAŠA SERIJA SESTAVKOV NA TEMO: »PAKET PROTI NELIKVIDNOSTI — KAJ JE TO?»

DIAGNOZA: RAK NA ŽIRO RAČUNIH

Po besedah člana Izvršnega sveta Skupščine SRS RINA SIMONETIJA republiški organi sodijo, da niso potrebne nikakršne pobude v zvezi z omilitvijo ukrepov, ki jih vsebuje »paket proti nelikvidnosti«. To pa ne pomeni, da bi republiški organi zapirali oči pred vsebinsko stranjo boja proti nelikvidnosti. Mišljena so prizadevanja za razreševanje problemov tistih kolektivov in panog — zlasti tekstilne in železarske industrije ter kmetijstva — ki so se zaradi ukrepov ekonomske politike znašli pred tem, da si sami tako rekoč ne morejo pomagati na zeleno vejo

Če bi bila nelikvidnost bolezen v medicinskem pomenu besede, bi jo najlaže poimenovali z diagnozo: rak na žiro računih. Zdravil, ki bi uspešno kljubovala tej zločesti bolezni, medicina, žal, še ne pozna. Na vso srečo nelikvidnost pomeni bolezen gospodarskih subjektov naše družbe; bolezen, ki jo načeloma lahko zdravimo z gospodarskimi, ekonomskimi ukrepi in »zdravili«. Tista izmed njih, ki jih v tem času poznamo in katerih delovanje naj bi bili sposobni nadzirati in usmerjati, vsebuje znani »paket proti nelikvidnosti«, ki ga je pred koncem minulega leta sprejela zvezna skupščina.

V prejšnji številki našega lista smo že poročali o možnih posledicah uveljavljanja sprejetih predpisov; zlasti tistih med njimi, ki že veljajo. Preden bi o tem spregovorili še kaj več, objavljamo povzetek razgovora s članom izvršnega sveta skupščine SRS tovarišem Rinom Simonetijem, ki smo ga zaprosili, naj bi kaj več povedal tudi o vplivu in vlogi republike pri razreševanju tovrstnih težav našega gospodarstva.

»JEDILNI LIST, NA KATEREM SO SE ZNAŠLI VSI!«

»Tovariš Simoneti, ko se vam zahvaljujemo za pristanek na ta razgovor, bi nas najprej zanimalo, kaj sodite o zelo razširjenem prepričanju, da so bili ukrepi proti nelikvidnosti sprejeti tako rekoč prek noči in da bi zatorej veljalo storiš karkoli, samo da bi dosegli večjo postopnost pri uveljavljanju sprejetih predpisov?»

»Ukrepi, kot jih prinaša »paket proti nelikvidnosti«, nikakor niso bili nepričakovani. Sem na strani tistih, ki trdijo, da smo o njih dovolj časa razpravljali; da so bili politično in strokovno dovolj proučeni; da so tudi obvezni vsaj za komuniste, saj je o njih razpravljalo in jih potrđilo tudi predsedstvo ZKJ. Torej nikakor ni mogoče trditi, da bi bili sprejeti prek noči.

Nekaj drugega je seveda, ali morda ni na mestu vprašanje, če ne bi bilo bolj primerno, da bi ukrepi proti nelikvidnosti računali z večjo postopnostjo pri uveljavljanju posameznih predpisov. Zmanjšanje osebnih dohodkov na 80 % ali še manj, na primer v tekstilni industriji, ki ima že zdaj nizke dohodke, je vsekakor zelo boleč ukrep. Po mojem mnenju bi bilo bolj koristno, če bi bilo zmanjšanje osebnih dohodkov in še vse drugo zaokroženo z nekim daljšim rokom in ne da to nastaja zgolj kot posledica blokade žiro računov s 1. januarjem 1970. leta.

V zvezi s tem bi želel opozoriti še na nekaj, na to namreč, da je bila v boju proti nelikvidnosti verjetno storjena napaka v tem smislu, da probleme spet začnemo razreševati bolj pri posledicah kot pa pri vzrokih.

V razmerah, kakršne so, ko nelikvidnost predstavlja našo najbolj bolečo točko, ko bi se skratka morali ukvarjati s problemi podjetij, ki ne plačujejo svojih računov, in gospodarstva kot celote, ki tudi ne more plačevati svojih obveznosti, nam je vsem prezentiran jedilni list, na katerem so se znašli vsi! To pomeni, da zaradi tega prihajajo v težave tudi take organizacije, ki niso prav nič krive,

da trenutno nimajo likvidnih sredstev. Temeljni problem slovenskega gospodarstva namreč ni v tem, da je velik upnik v odnosu do preostalega gospodarstva v državi, saj z druge strani vemo, da je slovensko gospodarstvo pri bankah izven Slovenije dobilo več zlasti krat-

koročnih kreditov, kot pa so jih slovenske banke nudile organizacijam v drugih republikah. Tisto, kar najbolj prizadene slovensko gospodarstvo, je to, da ga bolj kot gospodarske subjekte iz drugih republik prizadene neizpolnjevanje obveznosti s strani družbeno političnih skupnosti, predvsem pa federacije. Tako ugotovitev še zlasti velja za celoten kompleks kovinske industrije, ki na primer tudi sodi v vrsto tistih, ki so zdaj najbolj na udaru.

»NAS« IN »DRŽAVNI« DINAR

»Ena izmed razlag vzrokov nelikvidnosti pravi, da sicer poravnamo svoje dolgove, če smo jih napravili kot zasebniki. Ne poznamo pa poslovne morale, ko naj bi obveznosti poravnali kot kolektivni podjetniki, torej kot odgovorni predstavniki delovnih organizacij. Takrat se, če le gre, skušamo živeti v kožo državnih upravnih organov, za katere je znano, da najslabše plačujejo obveznosti. Če torej gre za »nas« in za »državni« dinar; če niti ni malo takih podjetij, ki so veliki upniki različnih družbenih skupnosti in zato ne morejo poravnati lastnih dolgov, kako konkretno — na primer republika Slovenija — lahko pomaga, da bi se veriga medsebojnega zadolževanja le pretrgala?»

»Zelo zanimivo vprašanje! Bojim pa se, da nanj v celoti ne bom mogel odgovoriti. Predvsem

bi želel poudariti, da ni škoda nobene poteze, nobenega napora, ki naj v naše gospodarsko življenje pomaga vnesti več poslovne duha in discipline v pravem pomenu besede. S tega stališča pozdravljam »paket proti nelikvidnosti«, kakor v običajni govorici imenujemo novo sprejete predpise. Tudi ne bom povedal nič novega, če podarjam, da se povsem strinjam z mišljenjem republiških organov, da je v sedanjem trenutku pomembno predvsem to, da bi sprejete predpise dosledno uresničevali. Sodi mi torej, da zdaj niso potrebne nobene iniciative, katerih namen bi bil, da bi omilili vsebino sprejetih ukrepov; da bi skratka — čeprav z izgovori na postopnost ali kako drugače — zvodnili prizadevanja za zmanjšanje nelikvidnosti.

S tem pa ni rečeno, da si v republiških organih zatiskamo oči pred vsebinsko stranjo tega problema. Konkretno: pri podjetjih, ki so se znašli v težavah zaradi izvajanja ukrepov proti nelikvidnosti, je treba natančno analizirati prave vzroke težav. Kjer so cene njihovih izdelkov določene ali blokirane, tam že to dejstvo občutno vpliva na konkretno ukrepanje pri sprejemanju raznih poslovnih in drugih odločitev. V takih primerih se družba, mišljeno v najširšem pomenu besede, nikakor ne more odtegniti pri razreševanju težav. V republiških organih smo v zvezi s takimi podjetji oziroma panogami kot celoto že izoblikovali določene rešitve. V mislim imam na primer sanacijski načrt slovenskih železarn, predloge za rešitev težav v tekstilni in lesni industriji; pripravljamo načrt za sanacijo kmetijstva itd.

Vseh podjetij in vseh panog pa, razumljivo, ne moremo metati v isti koš. To pomeni, da ni mogoče hkrati razreševati vsega, da so nekatere panoge s stališča nacionalnega gospodarstva pomembnejše od drugih. V zvezi s tem pa želim opozoriti na zmotno prepričanje, češ da samo pristojne družbene skupnosti s svojimi ukrepi lahko zagotovijo takšno ali drugačno rešitev prizadetih podjetij. So, na primer, tudi take organizacije združenega dela, kjer eden ali več pridruženih kolektivov iz meseca v mesec pri banki prosjajo za kratkoročne kredite, da bi lahko izplačali osebne dohodke, preostali kolektivi — podjetja — znotraj iste organizacije združenega dela pa živijo po svoje, investirajo po lastni presoji itd. V takih primerih bi prizadeti združeni kolektivi očitno lahko tudi sami marsikaj storili, da bi razčistili perspektivo trenutno problematičnih ali kritičnih dejavnosti — tovarn — znotraj iste delovne organizacije.

NAMESTO ZAKLJUČKA

Iz vsebine »paketa proti nelikvidnosti« je razvidno, da posledice sprejetih predpisov v prvi fazi prizadenejo predvsem gospodarske organizacije. Dolegle znani ali dosegljivi podatki pa povedo, da bi se saldirale vse obveznosti in terjatve znotraj jugoslovanskega gospodarstva, če bi le družbeno politične

skupnosti — zlasti pa federacija — poravnale svoje obveznosti, ki jih imajo do gospodarstva. V tem primeru bi gospodarstvo spet postalo likvidno in ne bi bilo bojazni niti pred zmanjšanjem osebnih dohodkov niti pred tem, da mu bo zaradi blokiranih računov in dospelih terjatev onemogočeno, da bi še naprej upvažalo nujno potrebne surovine in druge materiale za reprodukcijo.

Če torej vztrajamo pri doslednosti ob izvajanju predpisov, ki jih vsebuje »paket proti nelikvidnosti«, potem to ne sme prizadeti samo gospodarskih organizacij, ampak bi moralo veljati na vseh ravneh in za vse uporabnike družbenega premoženja.

Kaj v zvezi s tem predvideva »paket proti nelikvidnosti«? O tem prihodnjic!

MILAN GOVEKAR

**OKNA
VRATA
POLKNA
PRODAJA
NA
RIBNICA KREDIT**

KAJ POMENI DELOVNI KOLEKTIV PRAVOČASNO IN CELOVITO INFORMIRATI

ZNALI SO RAZUMETI

Po sledovih uveljavljanja ukrepov za odpravo nelikvidnosti

Najnovejši ukrepi za odpravo nelikvidnosti v našem gospodarstvu so sicer deležni v delovnih organizacijah najrazličnejših ocen, vendar pa v večini delovnih kolektivov ne držijo rok prekrizanih. Soočeni s težavami so vodstva oziroma organi samoupravljanja zaposlene pravočasno seznanili s posledicami omenjenih ukrepov ter jim s celovito in s spodbudno zasnovanimi informacijami pokazali pot iz zagate. Dokaz za to je tovarna železniških vozil »Boris Kidrič« v Mariboru.

V internem glasilu tovarne železniških vozil »Boris Kidrič« v Mariboru so že nekaj časa svoje bralce sproti seznanjali o težavah zaradi tega, ker nekateri kupci njihovih izdelkov — zlasti železniško transportno podjetje Zagreb — ne poravnajo svojih dolgov. Za normalno izplačevanje osebnih dohodkov so si do konca lanskega leta pomagali z najmanjšim kratkoročnim posojil. Z uveljavitvijo ukrepov za odpravo nelikvidnosti pa tako možnosti ni več, ker zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o službi družbenega knjigovodstva v 57. členu določa dokaj neprijetno omejitev: delovna organizacija, ki na dan izplačila osebnih dohodkov nima zadosti lastnih denarnih sredstev na žiro račun in v svojem rezervnem skladu ter si mora zato manjkajoči denar izposoditi iz drugih virov ali v banki, lahko izplača le osebne dohodke v višini 80 odstotkov

Kakor je znano, smo se reforme lotili razen drugega tudi v pričakovanju, da se bo industriji uspelo otresti zalog in jih prepeljati v trgovska skladišča, in v prepričanju, da bodo z reformo nastale bolj ugodne razmere za naglo posodobitve slovenskega gospodarstva. Vendar gre oboje bolj počasi, kot smo pričakovali.

Poglejmo najprej, kako je z zalogami! Statistiki so upoteli, da je ena glavnih značilnosti gospodarjenja podjetij v času reforme zmanjšanje zalog surovin, goriva in pomožnega materiala; težnja po skrajšanju obratnih sredstev in navezavi na svoje denarne vi-re. Toda čeprav so te zaloge pri nekaterih vrstah industrije celo upadle do kritično nizke meje, so zaloge uskladiščenega blaga iz lastne proizvodnje, ki ni našel odzema pri trgovini na debelo, predstavljale še težji problem kot pred reformo. Rasle so tudi po letu 1964 in zavirale proizvodnjo.

Pol dela z rokami

Tako znašajo leta 1968 v primerjavi z letom 1964, izraženo v indeksi: zaloge izdelkov 177, sredstev za delo 150, reprodukcijskega materiala 173, blaga za široko porabo 179 ter surovin in goriva 131. Šele od maja 1968 naprej začno zaloge upadati. Najprej so se zmanjšale količine blaga za splošno porabo, na kar sta vplivala sprostitev trgovine na drobno in zvišanje kupne moči prebivalstva. Povečanje likvidne sposobnosti proizvajalcev proizvodnih dobrin pa je povzročilo, da so končno tudi ti tržni predmeti začeli v večji meri prehajati iz industrijskih v trgovska skladišča. Približno 7 % blaga pa zaradi zastarelosti in drugačne neustreznosti ostaja kljub temu še vedno na zalogi v tovarniških skladiščih in je stalno breme za podjetniška sredstva.

In kako je z modernizacijo? Po podatkih republiškega zavoda za statistiko je bilo pred letom 1947 v Sloveniji nabavljenih 13 % vseh strojev in pomembnejših pomagala, v letih 1948—52 7 %, od leta 1953—57 okroglo 15 %, od leta 1958—62 19 %, v zadnjih petih letih pa kar 43 %. Največ stare opreme, to je predvojne in medvojne, je v elektroenergetiki (27 %), tekstilni (21 %) in kovinski (22 %) industriji. V letih 1948 do 1952 je potekala obnova zlasti v barvasti metalurgiji in naftni industriji, od 1953 do 1957 pa delno v promogovinskih in železarnah, a v večji meri v papirni in elektroindustriji. Do leta 1962 smo obnovili del predelovalne industrije, medtem ko modernizacija nekovinske, lesne, gumarske, živilske in grafične panoge sodi v zadnja leta. Proces modernizacije smo v primer-

Struktura strojev glede na mehaniziranje delovnega postopka je bila ob koncu leta 1967 takšna: v SRS je bilo ročnih strojev 50 %, polavtomatov 21 %, avtomatov 14 % in avtomatsko prenosnih naprav 15 %. Tehnična dovršenost je najmočnejša v energetiki in metalurgiji, z avtomati za zaostajamo v premogovinskih, kemični in papirni industriji.

Iz omenjenih podatkov sledi, da se slovensko gospodarstvo zelo počasi koplje iz planirane (netržne) strukture proizvodnih zmogljivosti (ki nanjo opozarja kopičenje zalog v tovarniških, ne pa v trgovskih skladiščih) in iz svoje proizvodne in tehnološke zastarelosti. Navadno postavljamo ob omenjanju takšnih dejstev na zatožno klopo obrtniško proizvodno miselnost, tipičnost mentalitete slovenskega naroda, »zaplankanost« in druge izrazne oblike proizvodnih odnosov na današnji stopnji razvoja slovenskega gospodarstva, ne pa glavne — siromašne materialne možnosti za obnovo slovenskega gospodarstva, ki jih je nedvomno ustvarilo tudi polpreteklo neenakopravno dogovarjanje za »zvezne planske objekte«.

Zato lahko samo koristi, če povemo, da spreminjanje takšne mentalitete ni in ne more biti politično in napredno dejanje, kaj šele utemeljeno z marksističnim pogledom na svet, ampak je le tako imenovani »lov na čaravnice«, v katerem »besedna hačica« skoraj vedno prekrisuje besedo.

Kakor da bi Engels na Marxovem grobu govoril gluhih usesom!

VINKO BLATNIK

jasnili, da ima podjetje blokiran žiro račun zaradi neporavnanih obveznosti do dobaviteljev in poslovne banke, da je razmerje med neporavnanimi obveznostmi kupec in dobaviteljev močno v prid tistih, ki podjetju dolgujejo, ker so utemeljili kreditirano proizvodnjo tirnih vozil za dobo od 2 do 7 let, ker sicer za svoje delovne in strojne zmogljivosti na tržišču ne bi našli kupcev, morali pa bi prekiniti delovno razmerje celo kakim 300 članom kolektiva, so celo tisti člani kolektiva, ki sicer radi negodujejo ob najmanjši težavi, doumeli, kaj jih čaka prihodnje dni. Prav tako pa so naložili vodstvu podjetja s sklepom upravnega odbora, naj počasi vse možne rešitve za odpravo nelikvidnosti v prihodnje.

V tem primeru, ki pa seveda ni osamljen, so se vodstvo podjetja ter njegovi organi samoupravljanja prepričali, da delavci znajo razumeti in prenesti tudi zelo boleče in nič kaj prijetne ukrepe, če se jim pravočasno in celovito pove, zakaj so problemi nastali, kakšne bodo posledice in kakšne so možnosti za rešitev. Mariborski izdelovalci železniških vozil so vsekakor dokazali visoko samoupravljalško zavest!

DUŠAN REBOLJ

● RAVNE

METALURŠKE IGRE

Danes bodo v koroškem železarskem središču zimske metalurške igre, kjer se bodo delavci-športniki iz železarn Jesenice, Štore in Ravne pomerili v veleslalomu, kegljanju, streljanju z zračno puško, plavanju, šahu in namiznem tenisu. V vseh železarskih kolektivih so se na današnje srečanje dobro pripravili in zato pričakujejo zanimive in zagrižene boje za visoke uvrstitve. Na zadnjih zimskih metalurških igrah so zmagali Jeseničani.

V. R.

ŽELEZARJI
NA SANEH

Sindikalna podružnica Litvarne je priredila sankško tekmovalje na terenih pri Smučarski koči. Proga je bila dolga 3000 m s 300 m višinske razlike. Tekmovalci so bili razdeljeni v dve starostni skupini.

REZULTATI: moški — mlajša skupina: 1. Vožič 3,34, 2. Kotnik 4,42, 3. Golob 5,22.

Moški — starejša skupina: 1. Krovh 5,12, 2. Petre 5,18, 3. Kos 5,20.

Zenske: 1. Novak 5,42.

Dvosedi: Meško-Oslonik 3,51.

V. R.

● POSTOJNA

V VELESALOMU

Na Snežniku je bilo v organizaciji smučarskega kluba Nanos iz Postojne pred dnevi občinsko tekmovalje v veleslalomu za pionirje in pionirke v okviru zimskih pionirskih tekmovanj Jugoslavije. Na 400 metrov dolgi progi s 30 vrati se je pomerilo 45 mladih smučarjev. Občinskega prvenstva v drugih kategorijah pa se je udeležilo 27 tekmovalcev. Ob zaključku tekmovalja je predsednik društva prijatelj mladih občine Postojna, tovariš Tušar podelil diplome, predsednik smučarskega kluba Nanos, tovariš Paternost pa je nagradil vse najboljše uvrščene z lepimi kolajnam.

M. D.

ŠTIRINAJST »PLANIŠKIH SKAKALNIH ŠOL« V SLOVENIJI

Kranjčani imajo
najboljše skakalce

Organizacijski komite Planica je bil pred leti pobudnik ustanovitve planiških skakalnih šol po številnih smučarskih skakalnih centrih v Sloveniji. Prvi dve šoli, ki sta pokazali največ aktivnosti že takoj v začetku, sta bili v Logatcu in Kranju. Izredna prizadevnost posameznikov v teh dveh centrih je rodila prve večje uspehe v minulih dveh zimah.

Namen ustanovitve teh šol je bil predvsem ta, da bi prišli do organiziranega in načrtnega šolanja mladih talentov za smučarske skočke z določenega področja, ki ga takšna šola lahko zajame. Zdaj deluje v Sloveniji 14 smučarskih skakalnih šol, v katerih vzgajajo trenerji skupaj več kot 20 perspektivnih mladincev in pionirjev. Pomoč šolam nudi tudi Organizacijski

komite Planica v obliki finančnim stimulativnem načinu — glede na uspeh in prizadevnost šol v določeni sezoni.

Planiške skakalne šole delujejo oziroma imajo svoje centre v Črni na Koroškem, Velenju, Mariboru, Ljubljani, Šentvidu nad Ljubljano, v Logatcu, Ihanu, Kamniku, Zireh, Poljanah nad Škofjo Loko, v Kranju, Križah-Sebenjah, Žirovnici in Mojstrani.

149 KVALITETNIH
SKAKALCEV

Te dni je planiška šola, oddelek v Kranju, izdal že drugo izredno zanimivo publikacijo z naslovom »Planica 70«. V njej najdemo poleg številnega dokumentacijskega gradiva o skakalnem športu pri nas tudi nekaj zanimivih člankov s tega po-

dročja. Tako smo v brošuri lahko prebrali, da imamo letos v Jugoslaviji že 149 kvalitetnih skakalcev. To povečanje gre predvsem na račun pionirjev, kar je še posebej razveseljivo. Toliko je namreč v Jugoslaviji tekmovalcev, ki v kvaliteti nekaj predstavljajo. Kolikšna je točna številka skakalcev, je seveda težko ugotoviti; prepričani pa smo, da je vsaj še enkrat toliko skakalcev v Sloveniji, ki pa se zaradi slabše kvalitete niso uvrstili v deset kvalitetnih razredov, ki jih je pred dvema letoma vpeljala Smučarska zveza Jugoslavije. Iz teh podatkov je tudi razvidno, da ima kranjski Triglav že dve sezoni zapored največ kvalitetnih tekmovalcev, oziroma skoraj 25% vseh tekmovalcev, ki imajo določen kvalitetni razred v državnem merilu. Zaradi primerjave kvalitetnega napredka posameznih klubov v zadnjih dveh sezonah, so napravili tabelo, iz katere je lepo razvidno, da kranjski Triglav v številu kategoriziranih kvalitetnih skakalcev krepko vodi. Lep napredek je napravil Partizan iz Dolenjega Logatca, ki je povečal število kategoriziranih tekmovalcev za 5 in se povzpел na drugo mesto. Določeni padeč pa so zabeležili pri ŠD Jesenice. Največji napredek pa je naredil v zadnjih letih smučarski klub Alpi na Ziri, saj je povečal število kategoriziranih skakalcev od 2 na 11.

75-METRSKA SKAKALNICA
V KRANJU?

Uspehi kranjskih smučarskih skakalcev so še toliko bolj pomembni, ker jih dosegajo pod zelo neugodnimi delovnimi pogoji — edini v Sloveniji nimajo za trening objekta v svojem kraju. Doslej so imeli skromno 45-metrsko skakalnico na Gorenji Savi, ki je dokončno vzela šlovo v minuli zimi. Tako stopajo mladi kranjski skakalci že v drugo leto brez svoje skakalnice in se morajo zato voziti na treninge v Planico, oziroma druge bližnje kraje. Vse to pa je povezano z dodatnimi napori skakalcev in trenerjskega kadra ter seveda — v končni fazi tudi z dodatnimi finančnimi sredstvi.

V Kranju oziroma bližnji okolici ni niti manjše pionirske skakalnice in so torej tudi pionirji vezani na 7 km oddaljeno 25-metrsko skakalnico v Zgor-nji Bresnici.

V Kranju ugotavljajo, da od vseh športnikov delajo glede naprav v najtežjih pogojih prav smučarji-skakalci. Kranj bi potreboval vsaj 75-metrsko skakalnico. Za njeno gradnjo kaže dovolj razumevanja vsi športni organi od skupščine občine navzdol in upamo lahko, da bodo letos skakalci dobili primere objekta za treninge in nastope. Žalostno je namreč dejstvo, da se številni skakalci Triglava, med njimi Stefančič, Mešec in drugi, že nekaj let ne morejo predstaviti kranjski publiki, po drugi strani pa v Kranju zimsko-športnih prireditev vedno primanjkuje. Z gradnjo 75-metrsk skakalnice na Gorenji Savi, bo ta vrzel odpravljena, hkrati pa izpolnjena največja želja kranjskih skakalcev. Nova skakalnica bo obenem tudi najlepša nagrada skakalcem za uspehe v minulih letih.

—Z

● JESENICE

Planinski muzej potreba
slovenskega naroda

Vsi alpski narodi se ponašajo z bogatimi planinsko-alpinstičnimi muzeji kot kulturno-znanstvenimi in vzgojnimi ustanovami. Slovenci, kot izrazito alpski narod, pa na žalost vse do danes nismo uspeli priti do tako nujno potrebne ustanove. Redko in dragoceno planinsko gradivo uničujemo in nanj pozablamo. Le redki so v Sloveniji, ki skrbno zbirajo, urejajo in čuvajo dragocene dokumente in rekvizite iz naše dvoletne planinsko-alpinstične zgodovine.

Posamezniki v Tolminu, Bohinju, Trenti, Kamniku, Trzinu, Ljubljani in na Jesenicah se trudijo in prizadevajo, da bi

ohranili vsaj nekaj, kar naj bi, poznim rodovom služilo za proučevanje naše planinsko-alpinstične zgodovine.

Pred leti so na Jesenicah vložili ljubitelji redkih in dragocenih dokumentov in eksponatov velike napore, da bi ustanovili triglavski in pozneje slovenski planinski muzej. Na žalost jim to ni uspelo. Sedaj delajo na tem v Ljubljani, kjer se trudijo, da bi postavili na noge osrednjo planinsko-alpinstično muzejsko ustanovo. Slovenski planinsko-alpinstični muzej ni potreben samo planincem, alpinistom in gorskim reševalcem, temveč celotnemu slovenskemu narodu.

U. ŽUPANČIČ

KOMENTAR

Ne glede na to delimo športnike še vedno v dva razreda: razred amaterjev in razred poklicnih športnikov. In prav je tako. Problem je v tem, da vse bolj pogosto kršimo pravila in s tem olimpijski statut.

Prav zato bodo člani mednarodnega olimpijskega komiteja razpravljali meseca maja v Amsterdamu o tem pomembnem vprašanju v športu. Razpravljali bodo o statusu amaterja in profesionalca, o tem, kaj pomeni v sodobnem športu prva in kaj druga definicija. In še posebej, kje je meja med

pojmu amaterja pa je, da mora športnik študirati ali pa biti zaposlen. V tem naj bi se amater v prihodnje, poudarjamo; po mnenju komiteja, tudi razlikoval od profesionalca.

Sodeč po vsem tem se nam torej še vnaprej obeta ribarjenje v kalnem. To bodo dopuščala pravila. Iluzorno je namreč pričakovati, da bodo tisti, ki so že doslej kršili zelo jasna olimpijska načela oziroma določila, ki niso dopuščala kompromisov, kar naenkrat postali disciplinirani.

Torej, od novega pravil-

Res tudi uradno
slovo od amaterizma?

različnejših oblik dohodkov so že iznašli ljubitelji športa in seveda športniki sami. Naj naštejemo nekatere, ki so pri nas najbolj priljubljene: »hranarina«, »stipendija«, »dodatek zvez«, »podpora sklada...«, »nagrada«, »olimpijski dodatek...«, da raznih dohodkov v obliki lepih daril — celo avtomobilov in stanovanj — in seveda zajetnih kuvert, sploh ne omenjamo.

Ob tem tudi vemo, da pomeni večina izmed tega nekontroliran in seveda s tem neobdavčen vir dohodka. Nobena skrivnost namreč ni, da dobitniki daril leta radi pretapljajo v denar, ker pač najraje razpolagajo z gotovino.

Zato številni športniki (ne)amaterji živijo na veliki nogi. Na veliko večji, kot tisti, ki so v kakršnemkoli tako imenovanem »delovnem razmerju«.

Skratka, med številnimi amaterji in profesionalci ni več bistvene razlike. Vse več je namreč športnikov-amaterjev, ki žive na račun športa boljše, kot številni »čisti« profesionalci.

njima. S tem zares aktualnim vprašanjem se že dve leti ukvarja posebna komisija mednarodnega olimpijskega komiteja pod predsedstvom romunskega pisatelja Alexandruja Siperca.

Komisija je izdelala za kongres v Amsterdamu povsem nov pojem amaterskega športnika. Delala je na osnovi prepričanja, da današnji vrhunski športnik ne more biti več amater po načelih statuta iz leta 1866. Zato naj bi pojem olimpijskega amaterja sploh izginil iz slovarja, ker kratkoročno ne ustreza več sedanjemu razvoju vrhunškega športa.

No... po mnenju omenjene komisije to ne pomeni, da bi zavoljo tega ukinili olimpijske igre. Vendar, amaterska prisega na olimpijskih igrah naj ne bi bila več laž! Komisija se ogreva dalje zato, da bi vrhunski športniki lahko izdajali knjige in prejeli za tako in podobno dejavnost, kot so na primer nastopi na radiu ali televiziji, ustrezne honorarje. Najpomembnejše pri »novem«

nika, seveda: v kolikor bo sprejet, si zaenkrat ne moremo obetati nič drugega kot legalizacijo dosedanjega stanja. Tisti, ki so doslej živeli na račun športa, bodo prav tako oziroma še lažje tudi vnaprej. Nič ni namreč lažjega, kot se redno oskrbovati s »potrdili o šolanju«.

In za zaključek: če v športu res ne gre več v obliki amaterizma, vsaj v tekmovalnem ne, zakaj potlej tega javno ne priznamo in se od naslova »amater« pač poslovimo? Le zakaj ne? Le zakaj se tako krčevito oklepamo tega naslova? Čemu še vnaprej tiščimo glavo v pesek in skušamo prepričati sebe in druge, da gre za amaterski šport, ko prav dobro vemo, kako je s tem pojmom? Najši bo v športu ali pa kod drugod...

Kdor prejema za kakršnokoli dejavnost denar, ki pomeni glavni vir njegovih dohodkov, in se s tem preživlja, ni amater!!

Vsaj po neki vsakdanji oziroma normalni logiki ne...

-A-

V Domžalah bo zadnja sobota v februarju v dvorani Komunalnega centra na sporedu II. pokalno prvenstvo Slovenije v gimnastiki za pokal revije »Gimnastika«. Tako kot lani v Idriji, bodo tudi letos v Domžalah nastopili naši najboljši telovadci in telovadke z Mirom Cerarjem, Janezom Brodnikom, Milenom Kersničem, Milošem Vrtičem in Marlenko Kovačevom na čelu. Poleg njih se bodo v poljubnih vajah pomerili tudi drugi telovadci zveznega in I. razreda iz vse Slovenije. Hkrati bomo videli nastopiti najboljše telovadke iz sosednjih republik, saj bo pokalno prvenstvo Slovenije pomenilo tudi izbirno tekmo za državno reprezentanco, ki se bo 15. marca pomerila z reprezentanco Ukrajine v Kijevu. Pokalno tekmovalje najboljših telovadcev in telovadk iz vse Slovenije, nad katerim je prevzela pokroviteljstvo revija »Gimnastika«, nudi namreč možnost, da se zdaj vsako leto tudi slovenske telovadke in telovadci, člani in članice ter mladinci in mladinke I. razreda, kosajo med seboj na neposrednem srečanju.

V drugih športih s podobna tekmovalja pogosta in drugi športniki imajo v podobnih odprtih prvenstvih več tradicije. Prav zato, in pa, ker v gimnastiki v Sloveniji

PRED DRUGIM POKALNIM PRVENSTVOM
SLOVENIJE V GIMNASTIKI

Brodnik ali Cerar?

že dolgo časa občutimo pomanjkanje tekem, se je uredništvo revije »Gimnastika« že lani odločilo, da izpolni to vrzel z organizacijo pokalnega tekmovalja.

Kaj smo s tem pridobili?

Ne le eno tekmovalje več, marveč popularno športno prireditev, ki po tradiciji drugih športov kaj kmalu lahko preraste prvotno zamišljene okvire. Poleg tega bomo tudi z letošnjim pokalnim prvenstvom Slovenije v gimnastiki dobili jakostno lestvico naših telovadk in telovadcev za precej mest in ne le za prvih šest ali prvih osem, ki so tako in tako bolj ali manj oddana že vnaprej.

Zmagovalec prvega pokalnega prvenstva v gimnastiki je bil Janez Brodnik, med dekletki pa Vida Perišič. Oba sta presenetljivo premagala Mira Cerarja oziroma Marlenko Kovačev.

Kdo bo najboljši v Domžalah?

Na to vprašanje je trenutno težko odgovoriti. Zanesljivo pa je, da se bo Miro Cerar skušal na vsak način oddolžiti Janezu Brodniku, Marlenko Kovačeva pa Vidi Perišičevi za lanski poraz v Idriji. Prav gotovo ne bodo nič manj zanimive borbe tudi za ostala mesta, ne samo v državni reprezentanci, marveč tudi na jakostni lestvici slovenskih telovadk in telovadcev.

Naj sklenemo naše razmišljanje pred II. pokalnim prvenstvom Slovenije v gimnastiki z željo, da se ljubiteljem gimnastike obeta zadnja sobota v februarju v domžalski dvorani Komunalnega centra lep telovadni večer.

M. Z.

● DOMŽALE

Že sedme sindikalne igre

Sindikalne športne igre, ki jih tudi letos organizira komisija za šport in rekreacijo pri ObSS Domžale, so se začele. Po razpisu se je prijavilo za tekmovalje v nogometu, kegljanju 6 × 100 lučajev, borbenih partijah, streljanju, šahu, odbojki in namiznem tenisu kar 43 ekip.

Za celotno tekmovalje je izdelan program in potreben pravilnik. Tekmovalje bo zaključeno do meseca julija, ko začno delovni ljudje koristiti svoj letni dopust.

Sedaj so na programu zimske športne igre, ki jih po vsej verjetnosti, zaradi pomanjkanja snega, ne bo mogoče organizirati. Potlej je na sporedu kegljanje 6 × 100 lučajev. Prijavljenih je 10 ekip, ki so že začele s tekmovalji. Letos je noviteta v tem, da tekmujejo kegljači po liga sistemu. Vsekakor je kegljanje disciplina, ki privlači največje število članov sindikalnih organizacij.

V. WEITH

● PTUJ

Za čimboljšo uvrstitev

Občinska zveza za telesno kulturo v Ptujju je svojo dosežanje aktivnost popostrila s tekmovalji občinske košarkarske lige.

Kvaliteta ekip je tolikšna, da je pričakovati precejšnje borbe za čimboljši plasma. Prvenstvo se odvija v dveh skupinah. V prvi nastopajo TGA Kidričevu, TVI Majšperk, EKO Ptuj ter TAP Ptuj in »Prosveta«. V drugi pa JLA Ptuj, I. gimnazija, KČS, II. gimnazija in ESS.

Že v prvih dveh kolih smo videli, da so nekatere ekipe pripravljene boljše od drugih, kar

borbe, ker se ekipa EKO ni pojavila na igrišču.

Vse tekme se odvijajo na Osnovni šoli Franca Osojnika v Ptujju in so zelo dobro obiskane. Ob tem naj še dodamo, da nastopata tudi v ženski konkurenci dve ekipi. Morda bo v prihodnje v tem pogledu bolje in se bodo tudi iz drugih krajev prijavile za tekmovalje ženske ekipe, saj bi bilo potlej tekmovalje zanimivejše in privlačnejše.

PLANINSKI KOLEDAR

Na tujem iz leta v leto bolj pogosto tiskajo koledarje za planince. Ti koledarji so seveda opremljeni s planinskimi posnetki, obenem pa jih odlikujejo kar najbolj aktualni prispevki, namenjeni obiskovalcem gora.

Naj povemo, da tudi naša planinska organizacija že dolgo časa pripravlja nekaj podobnega. Doslej se je vedno ustavilo pri pomanjkanju sredstev ali kvalitetnih fotografijah z ustreznim tematiko. Vse pa kaže na to, da so naši planinci rešili tudi ta dva problema in da bodo za leto 1971 založili planinski koledar pri Borcu.

pohištvo
in oprema
za vaš dom

lesnina

centrala ljubljana titova 51

Kdaj si bomo vrnili turistični ugled?

Slovenija sodeluje tudi pri izdelavi projekta »Severni Jadran« — po katerem bomo imeli v daljni prihodnosti možnost zgraditi na območju severnega Jadrana milijonov novih postelj. Trenutno so najbolj sprejemljive vertikalne integracije, se pravi združevanje manjših gostinskih podjetij z močnejšimi gospodarskimi organizacijami

Slovenija je bila v jugoslovanskem merilu še do nedavnega pojem turizma.

Bled, Portorož, Rogaška Slatina, Dobrna, so pomenili vse, kar se da v turizmu doseči. Kaj pa danes?

Nekoč znane slovenske turistične kraje — mimogrede povedano, če si v njih letoval, si nekaj pomenil — so prehiteli mnogi drugi turistični kraji, zlasti vzdolž jadranske obale in tudi v notranjosti.

S tem seveda nočemo trditi, da v Sloveniji v zadnjih in v minulem letu nismo naredili nikakršnega napredka. Ob možnostih, ki smo jih imeli, smo storili pravzaprav zelo veliko, saj smo samo lani zgradili skoraj na vseh koncih republike razmeroma mnogo turističnih in gostinskih objektov. Toda to je še zmeraj premalo, že v primerjavi s tem, kaj so naredili v sosednji Hrvaški, kaj šele v primerjavi s sosednjima pokrajinama Koroško in Julijsko krajino.

Sicer pa, kaj bi govorili na pamet.

Ilustrirajmo trditve z nekaterimi konkretnimi podatki, ki sta nam jih posredovala inž. FRANC RAZDEVŠEK, predsednik Komiteja za turizem pri izvršnem svetu SR Slovenije, in RADO LIPIČAR, pomočnik republiškega sekretarja za gospodarstvo.

»Z REZULTATI NE MOREMO BITI ZADOVOLJNI...«

»Iz podatkov je razvidno, da je v minulem letu zadovoljivo poraslo število turističnih prenočitev v Jugoslaviji, medtem ko smo v Sloveniji zabeležili nekoliko slabši uspeh, pa čeprav tudi z rezultati v naši republiki ne moremo biti nezadovoljni.« je dejal inž. Franc Razdevšek. »V Jugoslaviji smo imeli lani 46 milijonov nočitev ali za 24 odstotkov več, kot predlanskim. V Sloveniji pa smo zabeležili 4,5 milijona nočitev ali za 15 odstotkov več, kot leto poprej. Na področju inozemskega turizma je bilo lani v Jugoslaviji 22,2 milijona nočitev tujih gostov, ali za 30 odstotkov več kot leta 1968. V Sloveniji je bilo 2,1 milijona nočitev tujih gostov ali za 14 odstotkov več, kot predlanskim. Kljub razmeroma manjšemu porastu števila inozemskih prenočitev na območju Slovenije je znašal devizni dotok v naši republiki lani 83 milijonov dolarjev ali 28 odstotkov več, kot predlanskim.«

Za jugoslovanski turizem je v lanskem letu značilno veliko zanimanje tujih gostov za letovanje in bivanje v naši državi. V tej zvezi je pomočnik republiškega sekretarja za gospodarstvo Rado Lipičar opozoril na nevarno upadanje turističnega prometa v primerjavi z drugimi področji v Jugoslaviji. Za to je značilen podatek, da je število inozemskih nočitev poraslo v obdobju od leta 1965 do lani komaj za 45 odstotkov, medtem ko smo v enakem obdobju zabeležili prav na mehih Slovenije za 240 odstotkov več prihodov tujih gostov. Tudi gradnje turističnih zmogljivosti

napredujejo v Sloveniji znatno bolj počasi kot v drugih republikah.

Bodimo še bolj konkretni: občuten porast v številu inozemskih nočitev lani v primerjavi s predlanskim letom so v Sloveniji zabeležili le trije kraji, in sicer Ankaran za 34%, Izola za 51% in Piran za 29%. Zaskrbljujoče pa je, da je v Kopru ta porast večji le za 7%, v Strunjanu za 9%, na Bledu za 13%, v Rogaški Slatini za 8% itd. V številu inozemskih nočitev je lani v primerjavi s predlanskim letom mnogo slovenskih turističnih krajev celo nazadovalo. Na Jezerskem so zabeležili za 26% manj nočitev, v Kranjski gori za 28%, v Solčavi za 19%, na Pokljuki za 31% in na Pohorju kar za 60 odstotkov manj nočitev.

»Logičen sklep na osnovi takšnih razmer je, da postaja Slovenija na turističnem področju zaostala republika, če jo primerjamo z razmahom v drugih jugoslovanskih republikah, na primer s Hrvaško, kjer inozemske nočitve predstavljajo kar 77 odstotkov vseh inozemskih nočitev pri nas,« je še dodal Rado Lipičar.

KAJ NAJBOLJ ZAVIRA TURISTIČNI RAZVOJ SLOVENIJE?

Skušajmo vsaj deloma odgovoriti na vprašanje, kaj sploh najbolj zavira turistični razvoj Slovenije?

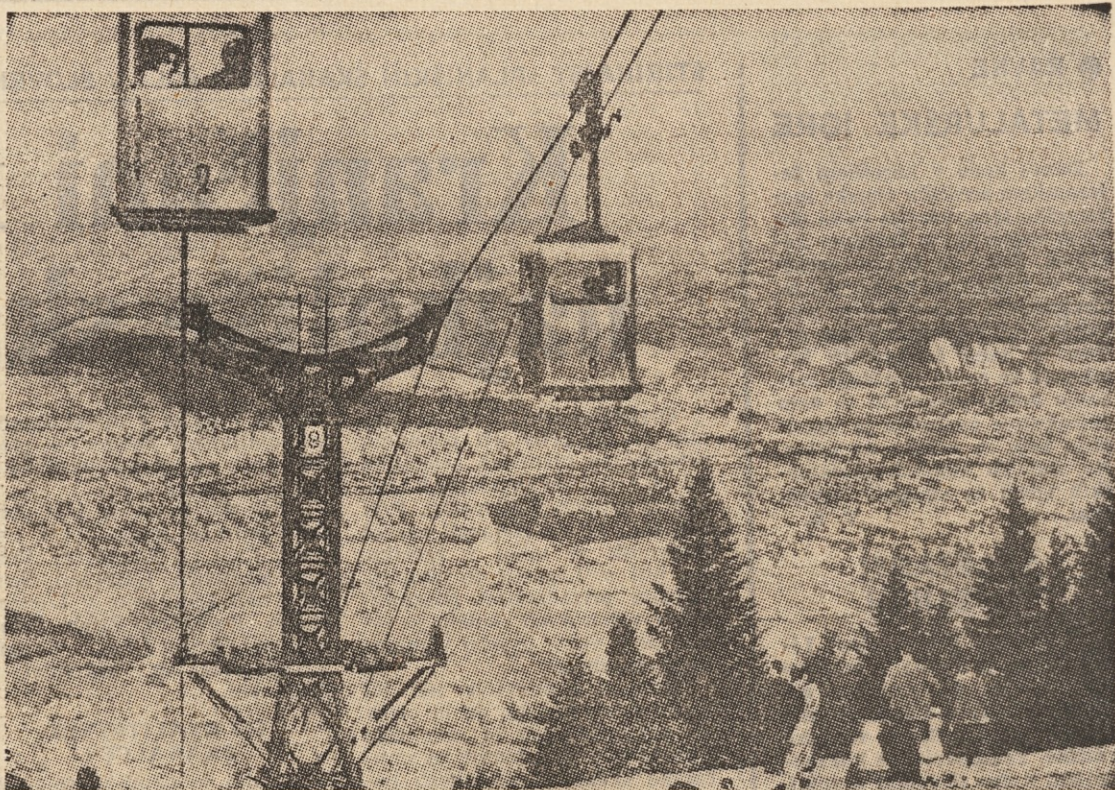
Po mnenju mnogih turističnih strokovnjakov in tudi Komiteja za turizem pri izvršnem svetu Slovenije sta dve bistveni stvari, ki zavirata turistični razvoj naše republike: zelo skromna vlaganja v izgradnjo turističnih in gostinskih zmogljivosti in razdrobljenost turističnih gospodarskih organizacij, ki prav zaradi tega niso sposobne za večjo investicijsko ekspanzijo.

Točnih števil o tem, koliko je bilo lani vloženi sredstev v izgradnjo novih turističnih zmogljivosti v Sloveniji, še nimamo na voljo. Vemo le to, kar smo slišali na seji Komiteja za

turizem, da je bilo lani iz republiških sredstev vloženi v izgradnjo turističnih objektov in splošno propagando naših turističnih lepot in zanimivosti komaj 800 milijonov S-din. Če k temu dodamo še podatek, da je bilo v zadnjih letih, ko so na Hrvaškem, v Črni gori, BiH in Srbiji gradili popolnoma nove zmogljivosti, skoraj 40 odstotkov vseh investicijskih sredstev namenjenih le za obnovo obstoječih posteljnih in drugih turističnih zmogljivosti, potem je še bolj jasno, da so bila v turistično izgradnjo vložena preskromna sredstva. Preskromna predvsem v tem smislu, da niso omogočila iti v korak s turistično mnogo hitreje razvijajočimi se področji, kot je dalmatinski in istrski del jadranske obale in podobno.

Kot že rečeno je prav razdrobljenost slovenskih turističnih in gostinskih gospodarskih organizacij v mnogočem pripomogla, da v izgradnjo novih turističnih zmogljivosti nismo vložili še več denarja. Integracijskih procesov na področju gostinstva in turizma v Sloveniji smo lani zabeležili bore malo. Če pa so že bila hotenja, da bi se kaka gostinska delovna organizacija združila z ekonomsko močnejšim partnerjem, na primer z večjo trgovsko organizacijo, so v posameznih krajih kaj hitro začeli delovati lokalni apetiti, ki so nesporno zavrnili turistični razvoj na tem področju in posredno v vsej Sloveniji.

Zelo zgovoren primer naj omenimo: ko se je lani portoroški hotel Central-Riviera želel pripojiti k ljubljanskemu železskemu podjetju Prehrana, je občinska skupščina Piran storila vse in uvedla celo prisilno upravo v omenjenem portoroškem podjetju, samo da ne bi prišlo do pripojitve oziroma integracije. Kako je bilo početje, pi-ranske občinske skupščine po svoje zgrešeno, se je že izkazalo. Prisilna uprava je bila v Central-Rivieri po sklepu sodišča nezakonita in zaradi tega tudi ukinjena. Kolektiv Central-Riviera se je prav te dni

Pri Mariboru je speljana na Pohorje prva slovenska vzpenjača

na osnovi referendumu že pripojil k ljubljanski Prehrani. To je v sedanjih razmerah edina možna pot, da bi v Portorožu lahko do začetka letošnje turistične sezone zgradili vse začete turistične zmogljivosti v vrednosti blizu 7 milijard S-din in s tem pridobili 2000 novih postelj.

Omenjeni primer nam je lahko v poduk — takšno pa je tudi stališče Komiteja za turizem in tudi republiškega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije — da je za slovenski turizem bolj sprejemljiva vertikalna integracija, ker ima pred horizontalno integracijo vrsto prednosti. Gre predvsem za to, da se v vertikalni smeri združujejo močne gospodarske organizacije z gostinskimi podjetji, se pravi takšne organizacije, ki so sposobne sprejeti na sebe breme investicijskih kreditov.

PERSPEKTIVE IN NAČRTI

Če nočemo, da bo Slovenija v prihodnje postala izrazito tranzitna — izletniška dežela, moramo v naslednjem obdobju zgraditi čim več posteljnih in drugih turističnih zmogljivosti v vseh turističnih centrih, kot si jih je zamislil Komitej za turizem. Te centre naj bi razvijali na slovenski obali, v Bovcu, v Zgornjesavski dolini, na Pohorju, Dolenjskem itd.

V tej smeri je bilo storjenega pravzaprav že precej. Najbolj razveseljivo je, da imajo že skoraj v vsakem večjem kraju v Sloveniji izdelan dokaj podroben urbanistični načrt in s tem hkrati program razvoja turizma, na osnovi katerega bi lahko takoj začeli graditi. V Portorožu na slovenski obali pa na primer že gradijo nove gostinske turistične objekte z najmanj 2000 novimi posteljami. Znano je, da mnogo gospodarskih organizacij — tudi neturističnih — v okviru posebnega konzorcija združuje sredstva za izgradnjo alpskega turističnega centra v Bovcu s kaninskimi žičnicami. Graditi nameravajo tudi ob Cerknškem jezeru, če bo le-to ojezereno, kjer bi pridobili 8000 novih postelj itd.

Problem pa je spet denar!

Letos bo za izgradnjo turističnih objektov, ob tem ko na primer slovenske železarne potrebujejo za lastno sanacijo še mnogo več republiškega kapitala, namenjenih le 2 milijardi S-din. Ob tem so možnosti, da za gradnjo novih turističnih zmogljivosti posamezne močne gospodarske organizacije najamejo še tuje kredite. Prav pa bi bilo, da bi v prihodnje ostalo v Sloveniji za razvoj turizma še več deviz, ustvarjenih v turističnem gospodarstvu Jugoslavije. Zdaj jih kljub temu, da jih v Sloveniji zberemo skoraj eno tretjino, ostane v naši republiki kot retencijska kvota le 9 odstotkov.

In še ena stvar je, ki v prihodnje obeta slovenskemu turističnemu gospodarstvu boljše čase. To je tako imenovani projekt »Severni Jadran«. V tem primeru Slovenija zelo tesno sodeluje s sosednjo Hrvaško, ki sta omenjeni projekt skupaj predložili zveznemu izvršnemu svetu. Ta projekt zdaj obravnavajo Združeni narodi in po zadnjih informacijah bo ta mednarodna organizacija po vsej verjetnosti prispevala 500 tisoč dolarjev za dokončno izdelavo projekta. SR Hrvaška naj bi za to prispevala 800 milijonov, Slovenija pa 250 milijonov S-din. Na osnovi tega programa bi imeli v daljni prihodnosti možnost zgraditi na območju severnega Jadrana milijonov novih postelj.

MILAN ŽIVKOVIČ

PODOBE NAŠEGA ČASA

— Si bral?
— Na kaj misliš? Veliko stvari je v zraku...
— Na šokantne zadeve...
— Na čas prvih kocin v »Tribuni«?
— Na kakšne kocine neki! Gre za več, za »Probleme«.
— Kaj jih tudi ti dobivaš?
— Ja, tudi! Pa »Prostor in čas« tudi.
— Jaz tudi. Pa »Sodobnost« tudi.

— Veš, kar telefonski imenik prepisujejo, denar pobirajo pa po povzetju. Doma me ni bilo, ko je prišla prva številka, da bi jo prvi čas vrnili, zdaj imam pa hudiča...

Na nekaj pa se progres le mora opreti... Kaj je s prvo številko letošnjih »Problemov«?

— Mislim, da je vsebina tako grozna in politično problematična, da si je uredniški odbor ni upal več naravnost objaviti, ampak se je raje odločil za šifre. Vsa številka je natisnjena v šifrah. Po mojem gre za kontrarevolucijo ali vsaj za ultralevičarstvo.

— Seksualno?

— Delno tudi, ker je nad šiframi fotografija spodnjega dela ženskih nogavic. Mislim pa, da v največji meri za politično. Ti vrage dobro vedo, da sem vedno rad dosledno stal za mladino, zdaj bi me pa radi kompromitirali. Zato sem sklenil, da s to stvarjo radikalno in za vselej prelomim! Takoj jutri jim bom poslal revijo nazaj in rekel, da nočem imeti z njimi nobenega opravka in da se odločno ogražujem od vsake politične diskvalifikacije...

— No, no, pomiri se! Meni se pa zdi, da stvar ni tako resna. Se spomniš »Perspektiv«?

Kulturne diagonale

— Mislim, da je prav, če je človek na nekaj naročen. Takšne stvari je treba podpirati. Gre za našo nacionalno kulturo.

— Jaz pa mislim, da me hočejo le kompromitirati. Zadnje čase izhajajo takšne stvari, da mi gredo lasje pokonci...

— Seks?

— Lasje, sem rekel! En spomeničar in privatni obrtnik je rekel v »Problemih«, da je postal ženo, ne vem zdaj več, ali prvo ali drugo, prosit h škofu po denar, češ da je komunistka. Potem se en presnik v »Prostoru in času« požvižga prav na vse: na zgodovino, na oblast in še na kaj. Potem je pa tudi še prva številka letošnjih »Problemov«...

— »Problemov« ne berem, takoj gredo v koš. Mislim pa, da je tudi »Sodobnost« dokaj problematična, vsaj kar se tiče »Antisonga«.

— Za kaj pa gre? Za seks?
— Za vse po malem, ampak vendar ne tako radikalno kot drugje, kot praviš ti, bogvari!

— Kako ne!

— Nobena kaša se ne poje tako vroča kot se skuha! Veš kaj se govori?

— Kaj?

— Da v naši družbi ne pride še drugače gor, zaradi zasedene strukture seveda, kot s šokiranjem. Če to veš, potem se dajo stvari hitro urediti.

— In kakšno zvezo imajo s tem »Perspektive«?

— No, le ugani?

— Aha, saj res! Potem misli, da mi »Problemov« ni treba vračati.

— Mislim, da ne!

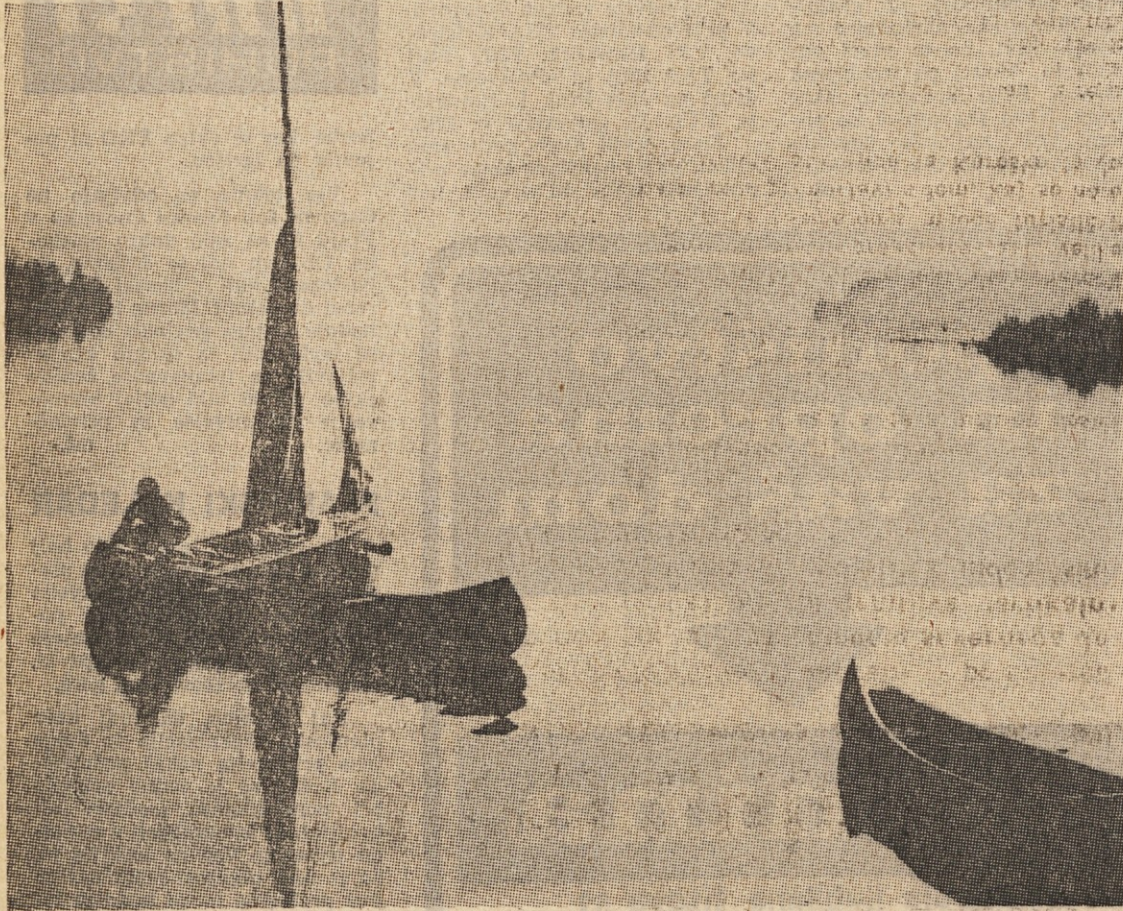
— Pa če Matičič spet kaj vpraša v skupščini?

— Mislim, da ne bo! Zdaj se zavzema za objavo spiska 1000 najbolj bogatih Slovencev...

— Ampak še vedno ne vem, če je pošteno, če se s takšnimi pojavi in ljudmi tako razjasnjuje, ko pa pravijo, da govorijo v imenu delavskega razreda. Kako naj se to zagovorja pred zgodovino?

— Ja, v imenu delavskega razreda, kako drugače!

VINKO BLATNIK

Bohinjski kot z idiličnim jezerom nudi velike možnosti za razvoj turizma

MODNA HIŠA V LJUBLJANI, MARIBORU IN OSIJEKU NUDI V VSEH LETNIH SEZONAH MODNE NOVOSTI, KOT JIH NAREKUJE SVETOVNA MODA. MOŠKI MAK-SI PLAŠČI V MODNIH KROJIH IN BARVAH BODO RAZVESELILI VSE, KI ŽELJO SLEDITI MODI.

PRODAJNI SERVIS

modna hiša

LJUBLJANA — MARIBOR — OSIJEK

